

СТРАШНИЙ МОНАХ
РАСПУТІН

І УПАДОК РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ !

PROSVITA

BOX 22. EDMONTON, ALBERTA

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00402885 (R)

Найбільша Українська Книгарня Західної Канади в Едмонтоні!

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ГРАМОФОНІВ І УКРАЇНСЬКИХ
РЕКОРДІВ ПРОДАЄМО ПО НАЙМЕНЬШІЙ ЦІНІ.
ТУТ ПОДАЄМО НАЧЕРК ЛИШЕ ДЕЯКИХ КНИЖОК.

З ЛАСКИ РОДИНИ 3. ТОМИ — — — — —	\$ 1.50.
З ЛАСКИ РОДИНИ ЦІЛА В ОПРАВІ — — — — —	1.75.
ДОМАШНИЙ ЛІКАР — — — — —	0.75.
ВЕТЕРИНАР — — — — —	0.60.
НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ. — Богато ілюстр.	1.00.
УКРАЇНСЬКИЙ КУХАР. — Як варити і печи. —	1.00.
МАРУСЯ І ИНЬШІ ОПОВІДАНЯ — — — — —	0.40.
ДЕ ЛЮБОВ ТАМ І БОГ — — — — —	0.15.
СТРАШНІ ТАЙНИ МОНАСТИРСЬКИХ МУРІВ —	0.75.
ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — — — — —	0.25.
СМЕРТЬ ЗА ПРАВДУ — — — — —	0.10.
СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос. ца- рату. Ілюстрована — — — — —	0.35.
НЕЧИТАЛЬНИК — — — — —	0.40.
ОЛЮНЬКА, в II. томах, том — — — — —	0.40.
Оба томи в твердій оправі — — — — —	1.00.

І всякі иньші книжки як історії, повісти, новелі,
оповідання, казки, байки, сьміхованки, пісні, поезії,
колядники, біблїї, молитвенники в красних оправах,
тлумачі, календарі, образи і т. д.

Замовленя залагоджуємо скоро.

ПИШІТЬ ПО КАТАЛЬОГ.

Ukrainska Knyharnia

350 KINISTINO AVE.

EDMONTON, ALTA.

СТРАШНИЙ МОНАХ
РАСПУТІН

І УПАДОК РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ !

З англійського
І. М. Г.

ЦІНА 35 ЦТ.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД.

„PROSVITA„

BOX 22. EDMONTON, ALTA.

Л. М. Ш. В. СТЕФАНУК
НАН УКРАЇНИ
5057/26

Микола Романов, Цар всеї Росії, всевладний монарха найбільшої території, якою колинебудь владів один чоловік, сидів в своїй бібліотеці в чудовій Зимовій Палаті і серед глибокої задуми час від часу зітхав. Се ще щойно благодатний 1901 рік; цар в повній власті, навіть німа Дума не сьміла підносити лоба, або ставити якенебудь імпертинентне жаданэ. А однак судьба ніяк не сприяла — не було нещасливішого чоловіка від Миколи Романовича. Бож нащо придалась йому вся сила і власть, коли цариця дарить його самими доньками. Ось щойно рано проголошено, що прийшла на сьвіт знов — дочка і цар, перед котрим дрожать міліони людей, цілими годинами просиджуэ там, та глodge собі пальці, або безцільно бубнить ними по столі.

Чув ся опущеним і безрадним. Послідний, довголітний "святий муж" помер, а на його місце ще не найдено другого. Була се дивна чинність, про око релігійна, але в практиці всім, та лише не тим, за що уходила. До його уряду належало — бути домашнім сповідником і лікарем. Хоч Микола був головою церкви і держави, то проте все був він чоловіком більш заботонним від першого ліпшого темного мужика. Він знав, що він слабосильний, знав проте, що всяка інституція, віддана його духовному проводови — упаде. Він навіть бояв ся приписувати собі якунебудь відвічальність, хоч відчував її, бо вічно вдава ся не до владик — єпископів, а до ворожбитів, питаючи радше їх о пораду, та пророцтва.

Отже послідний такий сьвятий муж помер і треба було пошукати другого. Були в Росії і тоді, навіть між великими князями мужі, які могли віддати Миколі величезні услуги — могли навіть остаточно вратувати династію фабрикуючи в який будь спосіб престолонаслідника. Але Микола не вдоволявся тим, що дає добрий, здоровий розум, він жадав якогось явища, якогось післанництва з того сьвіта. Тому проголосив він єпископам, що потребує мужа сьвятого, з пророчим даром і тепер обгризаючи собі пальці ждав на їх відповідь. Вкінці зголосився єпископ Мелетій. Сей дійсно приніс вістку, що скрипила надію царя.

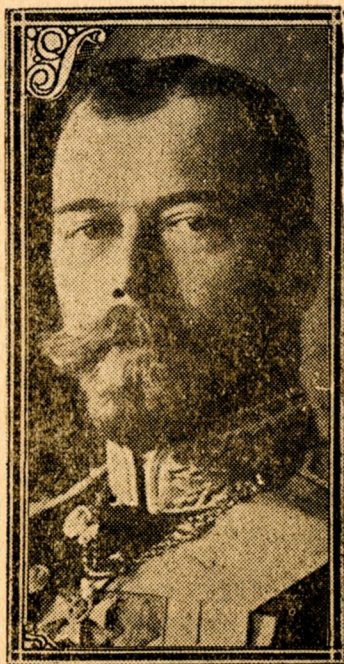
Богато літ тому назад — розказував сей поцтивий чоловічина цареві — трафилось ему, що не був він дома через кілька тижнів. А вертаючи домів він поступив в якімсь селі до хати Распутіна, звичайного собі дорожкара і наймив его, щоб завіз його до дому.

"Я ще не сказав йому мого імени" — продовжав Мелетій — "як той чоловік задрожав." Відтак заявив мені, що моя жінка і дитя — померли. Дальше додав, що я стану монахом, а незадовго потім єпископом. Ми помчали що сили домів. Там застаю я повно заплаканих сусідів. Перше пророцтво сповнилось. Се так сильно вплинуло на мене, що я таки тоді проголосив його пророком і просив від нього благословеня. Вірю, що він певно пішов в вандрівку, проповідуючи подібно як і боги інших, висьміяний і відкинений його власними односельчанами. Пішліть за Распутіном, Ваше Величество, бо я сьвято вірю, що він є правдивим сьвятим мужем."

"Э в нашій родині давне повірє" — запримітив Микола, — що династію Романових має спасти монах з дикої Сиберії. Може се саме він. В кождім разі не завадить бодай спробувати. Князь Фелікс поїде за ним. Те, що розказали ви мені скрипляє мою надію в будучність династії."

Звичайний собі, скромненький єпископ не знав, що причина Распутін довідав ся про смерть його жінки і дитини — в коршмі, а що до пророцтва про аванс на єпископа, що може бути більш природного? Таж в російській церкві всіх єпископів вербуєсь в той самий спосіб. Ані не знав Мелетій, що пія-

чина Распутін нім став пророком, поповняв навіть сьвятотацтво. Він відважив ся навіть на такий "смертельний гріх", що хопивши в своїй хаті ікону зі стіни, поломив її, подер і в при сутности жінки і невинних дітей кинув нею об землю, та потоптав ногами. Але хоч п'ячина, брехун і шарлятан, Распутін вийшовши з хати Мелетія почав вдавати зовсім иншого чоловіка, вроївши собі, що він справді призначений до чогось висшого.

Російський цар Никола II.

Він зовсім не мав поняття про своє покликанє, яке воно і що, але повернув до дому вже з хрестом зі звичайної ломаки в руці, та заявив родині, що іде в сьвіт проповідувати нове євангеліє. Мужики в селі сьміялись, та кидали камінєм, коли він намагав ся проповідувати їм, а родина повірила, що він зійшов з розуму. Распутін забрав ся з села і повандрував в пуші, блукаючи від села до села як вічний чужинець-скиталець.

В конечности Распутін ніколи не числив ся зі сьвятістю. Як коли не доставало йому чого, а не годен був дістати в який будь инший спосіб, то він крав. Одного разу потрібно було йому хамута. А будучи недалеко свого села він зайшов в ночі до знаного йому римара і булаб штука вдалась, як би не якийсь дїтвак, що наробив крику і Распутїна зловили. Другої днини устроїли йому мужики чудернацьку параду. Вдягли його в довгу сорочку і виписали на ній великими буквами "злодій". На голову наложили височезну паперову шапку, на шию крадений хамут, а взули його в величезні чоботи, з котрих один важив сорок фунтів — і так проводжали його селом вигукуючи, та жартуючи притїм весело.

Серед цілої тої публіки мав Распутін лиш одного приятеля. Десь в часї пророчих проповідий Распутїна привязалась до него наче вірна собака дївчина Анна, циганка, яка від тої хвилі товаришила йому в цілій його вандрівці, ніколи не нарікаючи, все повна посьвяти і услуги пророкови. Гарна вона в своїй простій, бідній одежині, боролась тепер наче львиця з збиточниками — мужиками, аж доки обезсилена і знеможена упала омліла серед дороги. Распутін ступав мовчки і анї не заставляв її обороняти його, анї не здержував її в її даремних змаганях.

Між тим дав ся чути лускіт нагайок і викрики козаків — надїйшла хвиля звороту в житю Распутїна в зовсім иншу, ніколи несподівану сторону.

"Дорога для князя Фелїкса, царського післанця" — кричав провідник козаків і за хвилю царська карета здержалась серед товпи селян. "Чи не знає хто де є сьвятий муж Распутін?" — запитав князь Фелїкс.

Мужики стуманїли. Відважнїйші сьмільчаки почали поволи висуватись з поміж товпи, та повтїкали до своїх хат. Деж там наложити руки на чоловіка, якого на добро, чи лихо, жадає самий цар.

"Говорїть" — закричав Фелїкс нетерпеливо.

Знов мовчанка.

Распутін підніс свою голову в гору, стряс плечима наче медвідь, що збудив ся з довгого зимового сну.

"Говорить собаки" — закричав він. Нема між вами на стільки відважного, щоб сказав царському післанцеві, що я Распутін?"

"Ти Распутін?! — здивовано запитав Фелікс.

"Так, се я. Але не карайте, Ваше Величество сих дурнів. Они не вміють оцінити мене.

Російська цариця.

"Сейчас увільнити эго!" — зажадав Фелікс. "Эго потрібно в царськiм дворі". Не лишалось нічо, як лиш сліпо повинуватись і сповнити приказ, хоч чоловік той був дійсний злодій.

За хвилину сидів Распутін вже побіч великого князя, та з гори глядів на своїх односельчан з такою гордістю, що хоч як небезпечно, то деякі з мужиків підсміхались. Та лиш не сміялась Анна. В своїй на-пів дикій уяві вона сейчас зрозуміла, що тратить того, для кого вона жила. Припавши на коліна по при карету, просила Распутіна, щоб той взяв зі з собою.

“Хто вона?” — запитав Фелікс. “Чи не ваша жінка?”

“Не знаю сеї жінчини — холодно відповів Распутін. Она мабуть божевільна. Ідьмо!”

В авдієнційній салі Зимової Палати зібрались царська родина цар, цариця, найблизші свояки, та надворна служба, всі очікуючи нетерпеливо приїзду першої кляси піяка — дорожжара. Нерви кожного з присутних снували якесь відмінну таємничу мелодію. Хтож годен відгаднути що за пророк появить ся в царській палаті? Хоч царське дворянство, менш за бобонне від царя, були певні, що очікують на ніщо інше, як на шарлатана, яких вони вже мали перед тим, та питанэ лише, чи буде він в силі впливати на царя більш, як попередні, чи може пануючі круги Росії зможуть дати собі з ним раду, як бувало звичайно. Цар знова очікував на ту зволоч зовсім інакше. Эму здавалось, що начеб він самий був таким окаяником і до него маэ навідатись могучий цар. Вкінци проголошено, що приїхав Распутін. Отворились двері і на салю введено дивачну постать чоловіка.

Перший раз бачили тай не забули ніколи — двоэ великих, таємничих очий, що блищали з під звислих бровів. Побачили брудне, темне лице обведене навколо довгими, розбурханими патлами, довга чорна борода, висока постать одіта в брудне, обдерте лахмітэ на яке остаточно Распутін меньше звертав уваги, чим цар на свій мундур. Побачили дивачний хрест з простої ломаки-галузя, який Распутін держить в руках перед собою. Ціла та дивачна постать приступаэ нерівними кроками до стола, при котрім сидів цар і родина. Ось, вже дійшов до стола. Одну хвилину затримавсь, закрив очі, а відтак скоро стис свій здоровезний кулак та з цілою силою гримнув ним об стіл. Декотрі з дворян прискочили наперед, хопили в руки шаблюки. Цар відхиливсь від стола та хопивсь рукою за груди.

“Удар, Ваше Величество, де відчули ви эго — в голові, чи в серцю? — зверещав Распутін.

“В серцю” — ледви прошептав цар.

“То рядіть, Ваше Величество, Росією серцем, а Бог надгородить вас і дасть вам сина.”

Сим дивачним поведенєм на першім вступі в дім царя, Распутін розвіяв всякі підозріння, та схопив за серце забобонного царя. Недовірчива бюрократія бачили, що нема що побоювати ся простого, з дикими очима дурака, який каже царю

”Монах“ Распутін.

ви рядити від серця. Слова Распутіна стали в позакутних нарадах лиш насмішкою. А цареви воно надзвичайно подобалось — він прецінь так дуже любить Росію, любить серцем і бажає

ій завжди добра. Так отже бюрократи дивились на Распутіна байдужно і полишили его, щоб той впинав глибше свої шпони в серце Миколи без ніякої перешкоди. Кобиж царські бюрократи були знали, до якого абсолютизму дійде Распутін в свої впливах на царя, они булиб зробили з ним порядок нім ще він навчив ся, як боронитись перед своїми ворогами. Але Распутін був на стільки хитрий, що не давсь пізнати тим, які оста точно моглиб его побоюватись. Так отже Распутін замешкав собі вигідно в призначених для него, чудово прибраних кімнатах в Зимовій Палаті, та снував сіти наоколо тих, котрі буцім то рядили великою Росією.

А в убогій, монастирській келії покутував за свої гріхи, днями і ночами в молитві пості, молодий монах також з дико го Сибіру. Аж одної ночі приснив ся йому дивний сон. Він бачив величезну піраміду. Дивний образ людства. На самім споді бачив він селян і робітництво. Своїми раменами піддержували вони другу верству людей, а се дідичів і фабрикантів. Сі знова держали на своїх раменах иньшу верству, себто бюрократію, на верх бюрократії розсів ся вигідно всевладний цар зі своєю родиною і пекольною силою і жорстокію угнітав він всі верстви суспільства в Росії. Бідачисько монах, не знаючи політичного ладу в державі, настрашив ся свого власного сну. Думав, що то діявол насилає йому такі сни, щоби скусити його, щоби збудити в нім ненависть до сьвятої душі батюшки — царя. І він ще більш карав ся, ще більш молив ся і постив, щоби лиш очистити свою душу і увільнити від діявольських привидів.

Одної днини покликав цар Распутіна і з дитинячою втіхою заявив йому, що пророцтво зглядом сина має сповнитись. Ані на гадку не приходило цареві, що остаточно, се ще може бути знова — донька. Так далеко потрафив Распутін перестудіювати душу Миколи, що той вірив йому, хочби той обіцяв йому Бог-зна яку божевільну обіцянку. Він обіцяв, що буде син і справа на тім кінчилась — цар вірив. Якби самий Распутін сумнівав ся, то він потрафив укрити свій сумнів. Нехай цілий сьвіт валить ся, то ніякий очайдух не потрафить поводитись так холоднокровно як Распутін. Як се буде знова дочка, то житє Распутіна на волоску, все пропаде, все обернесь проти

него — наслідки будуть страшні. Але Распутін з повним довірем так як і цар, ждав дня, котрий або віддасть йому повну контролю над монархою всеї Росії, або пішле його назад в Сибірські пущі як непотріба суспільности, скиталця, або навіть як вигнанця.

Історія записала багато фактів. Чим більший крутар, шарлатан, піяк, розпустник, брехун, злодій, круглий злочинець — часто виграє. Декотрі дають ся туманити своїм чувством і думають, що в Распутіні справді була якась надзвичайна, надприродна сила. Та він знав прецінь тоді як ішов перший раз до царя, що цареви забили голову — доньки і лиш одно хоче цар чути без огляду на всякі можливі і неможливі наслідки, а се — що буде мати сина. Не звернути на се уваги, значило не скористати з нагоди. Распутін з відвагою послідного очайдуха рішив ся користати з нагоди і вкінци виграв. І нераз ворожив він в домі Романових порядкуючи справами так, щоб не ошибнув ся.

З часом почав Распутін роздумувати над своїм становищем в домі царя і дійшов до переконання, що э він вже доволі заобезпечений так, що вдасть ся йому хочби яка інтрига. Доси він був осторожний, вдавав духовного на ділі і в словах і підлягав всякому. Але тепер, чуючись в силі, якої ще не мав в домі Романових ніякий навіть найвисший дигнітар, або найблизший свояк царя, Распутін віддихнув свободнійше і дав волю своїм гадкам. Він нагадав собі вірну як собака Анну, нагадав, що дівчина се була второпна, хитра і до всего найшла собі спосіб, а гарна в своїй простоті она певно помоглаб йому не раз в домі Романових. Він рішив ся особисто поїхати до рідного села і відшукати эї.

Сли він надіав ся, що эго царські почести зеднають пошанивок для него у простих колишніх односелчан, то помилив ся, бо ніхто не сподівав ся від него ніяких зглядів. Коли він вандрував вандрівкою пророка, эго родина завмирала з голоду. Мати померла. Батько забрав троє діточок і куди пішов ніхто не знав. Одна лиш жінка, вірна мужеві відмовилась іти з батьком, а ждала в селі, бо вірила, що колись він верне і забере эї з собою. Він прийшов, але не за нею. Анна також для якоїсь

причини волочилась по селі. Хоч чужениця вона погорджува-
на всіми, але не дбала. Вона призвичаєна до такого життя ще
від дитинства.

І приїхав Распутін. Одійтий в порядний кожух наче дідич,
коні і сани з царського двора, з царськими відзнаками, а по-
біч на конях ескорта козаків. Но все те не викликало на селян
ніякого вражіння, ніхто не спішив ся витати царського достой-
ника.

Колиж ні, то хай буде і так. Распутін приїхав не по по-
шанівок від мужиків, а за чим иньшим. Він скоро відшукав Ан-
ну, посадив на сани побіч себе, та одів теплими кожухами. "О-
бертай фірман — назад до двора!" Та тут і висунулась змарні-
ла постать з одної з найбільшійших хат і станула перед кіньми.

"Мій мужу! Менеж прецінь ти не лишиш!" — напів з ро-
зпукою благала жінка.

Тяжкий проклін, який можуть вимовити хиба уста по-
слідного драбуги, се була відповідь Распутіна. За хвилию ще-
зли санки і замовк бренькіт кінських підків, а на сьвіжий слід
на дорозі повалилась зомліла постать женщины.

У пару хвилин пізнійше царський двір пишав ся новою
дамою. Вбрана в дорогу сукню, за котру бідна родина на селі
прожилаб один рік, циганка Анна проходжувалась по кімна-
тах Зимової Палати.

Распутін вірив, що хитрість дівчини і сприт придасть ся
йому в многих інтригах і се справдилось дуже скоро. Циган-
ка сейчас зрозуміла нащо вона потрібна Распутінові і з соба-
чаю вірністю сповняла кождий його приказ. Вона навіть не
підозривала його. Бачила, що для марної любови він не спрова-
див її, бо житє в царськїм дворі зовсім иньше від того, яким
жили вони скитаючись сибірськими пушами. Вона стала для
него радше спільником інтриг, чим товаришкою життя.

Між тим вибухла революція 1905. року і за час тих заво-
рушень в державі, що поширились по цілій Росії, мав цар до
полагодження цілий ряд иньших справ о много важнійших, чим
позакутні здэлки, яких героєм був Распутін. Зразу вірив цар і
міністри, що революцію вдасть ся здусити тими самими спосо-
бами, яких дїм Романових уживав віками, себто нагайкою, ша

Російська революція в 1905 р.

блею, або і каноною. Но сим разом се вже не була звичайна то впа одного міста, з якою поліція, чи військо вже не раз бувало давали собі раду. Се ціла Росія встала. Селянство звідкись на бралось ідей демократизму і домагалось свого голосу в уряді.

А вже такої нечуваної справи ніяк не хотів цар Микола полагоджувати без поради Распутіна. Звернув ся отже знов до него. А та каналія, Распутін, вже мішав ся і до важних державних справ та бувало дораджував Миколі і тепер сейчас зрозу мів, що хвиля для царату справді критична. Він підшепнув Миколі, що сю революцію треба здусити зовсім иньшим способом. Він радив, щоби Микола наймив кілька мож добрих бесідників, щоби ті патріотичними бесідами переконували нарід, що буцім селяни ставлять страшно шкідливі для цілости Росії домаганя.

Якраз тоді молодий монах Іліодор, покинувши свої видія, покінчив студії Теофанівської Академії зі славою найздібнійшого бесідника. До тої то академії зайшов Распутін, щоби запізнати ся з Іліодором. Здаєсь, що ніхто в світі не годен звести до купи двох людей, щоби так дуже ріжнились оден від другого, як сих двох Іліодор і Распутін. Распутін стояв на чолі царської кліки, яка журилась, щоби задержати царя в Росії; а молодий монах, ідеаліст, бажав радше руїни царизму. Распутін чоловік неотесаний, неук, що не знав підписати свого імени, а при тім чоловік брутальний, що з дня на день снував щораз то страшнійші злочини. А Іліодор, чоловік культурний, розважний, фантаст найкрасших ідей. Такий здібний чоловік при дав би ся Распутінови, коби лиш схотів йти зго діявольськими стежками.

Зразу Іліодор обурился на пропозицію Распутіна. Він же сприяв більше народови. А тут нікчемний простак намовляз зго зрадити народ і говорить до него від царського імени. Дивно стало Іліодорови. Він любив нарід, але любив і батюшку царя, бо він голова церкви. А простота царського післанця — щож? — прецінь дванайцять учеників Христа були звичайними, невченими рибакми. В палаті царя він ніколи не був, тож і не знав, яке житя в домі того, що володів цілою Росією,

тай єї церквою. Тому думав він, що справа царя, се справа радше сьвята, невинна, слухна і — він прийняв єї.

Незадовго потім зробив Іліодор свого рода чудовище. Він казав собі зробити величезну гадюку, а верх неї виписати великими буквами "Дух революції." З тою гадюкою їздив Іліодор по найбільших містах Росії і говорив до народа, що скоро ся гадюка впялить свої зуби в душу матушки Росії, себто в душу народа, то пропадуть царі, пропаде трон, держава, пропаде Росія. Підчас своєї бесіди він покликував сильного мушину — великана, якого називав "Правдою" і сей запалював гадюку, а з єї пащі вибігала ціла громада дітей, повбираних за карликів. Ся простенька алегорія при сильних аргументах Іліодора мала великий вплив на простий російський нарід. Свої вражіння зхарактеризовав нарід здаєсь найкрасше, коли молодого Іліодора прозвано як — "Шалений монах." Під покришкою реформи обдарив цар Росію "Державною Думою" і революція втихла.

Іліодор пізнав ся за час своєї подорожи з визначними людьми Росії, та довідав ся дещо про вплив Распутіна на дворі царя. А Распутін все ще уперто вірив, що єму треба такого енергічного монаха, як Іліодор, отже постановив собі дістати єго до царського двора і зробити з него такого вірного спільника, як Анна. Та знав він, що з Іліодором буде труднійша справа, бо богацтвом, та почестями єго не привабить. Іліодор був чоловік сьвідомий і шляхотний. Проте спробував Распутін заговорити до него в імени добра народів Росії, себто в імя патріотизму.

Вкінці приїхав Іліодор до Зимової Палати, але вже з повним недовірєм до Распутіна. Він не був вже монастирським аскетою, але чоловіком досьвіду.

"Я бажаю, щоби ви позістали зі мною тут в палаті, та щоб були мені правою рукою ві всім" — казав Распутін.

"Чому?" — запитав Іліодор.

"Бо знаєте, я чоловік невчений; мені треба вас."

"До чого вам потрібно мене?"

"Бо я ряджу Росією і тому хочу, щоби ви помагали мені у всім, до чого мені вас буде потрібно" — відповів згорда Распутін.

"Ви рядите в Росії? Яж думав, що то цар рядить."

"А я кажу вам, що я ряджу в Росії" — сказав Распутін гримнувши кулаком об стіл.

"Алеж як се?" — запитав Іліодор.

"Ходіть зі мною, я покажу вам як".

Распутін хопив Іліодора за руку і потягнув за собою до просторого сальону. Се була щось якби тронова сая, але люди, що зібрались в ній видались для Іліодора такими дивними яких він ще в житю своїм не бачив. Всякого рода ворожбити, знахори, фекирі, спіритуалісти, повбирані в чудернацьке лахмітэ — вся та збиранина таємного сьвіта була зібрана тут зі своїми приятелями і ждала.

"Що се? Що се значить?" — здивований запитав Іліодор.

"Заждіть і мовчіть. Дивіть ся і слухайте." — відповів Распутін.

За хвилю увійшов самий цар і сів на троні з повною вагою, начеб зайшов між товариство князів, або раду міністрів. Цар поговорив щось потихо з Распутіном і сей промовив до зібраних:

"Іх Величество кажуть, що Дума робить багато клопоту. Ставить якісь прямо неможливі домаганя, виходить, що хоче обкромити, зрабувати права Іх Величества. Скажіть мені, мої приятелі, яку пораду дати Іх Величеству?"

Голота розпочала сейчас свою роботу. Одні шептали щось незрозуміле, иньші лорались зі своїми прирядами, кождий працював в свій спосіб. Вкінци роздаєсь з одного кінця салі дрожачий голос.

"Я бачу, що Дума розвязана. Бунтівники, що засідали в Думі ідуть домів. Малий батюшка скликує нову Думу."

"От знаменито, Ваше Величество." — сказав Распутін. "Розвязати сю Думу і скликати другу і" — тут говорив Распутін півголосом до Миколи — "уважати при сих виборах трохи більше, як при перших."

"Добре!" — відповів Микола — "Добре!" І знов говорив він щось потихо до Распутіна.

"Мої приятелі" — обізвав ся знова Распутін — "Жиди

знов заводять в державі якийсь неспокій. Як радять сьвяті ду-
хи, що зробити сим разом з Жидами?"

Знов пішла робота і знов дав ся чути голос:

"Я бачу, що Жиди втікають перед козаками. Козаки
стріляють, трупи падають, жидівські голови котять ся по ули-
цях. Земля напоєна кровію собак."

І цар дав розказ на другий погром Жидів.

Якийсь відділ війська відказав ся послуху своїм офіци-
рам, оскаржуючи їх за страшний гнет жовнірів. Знова зволоч
радилась духів, знова радили і цар дав приказ вистріляти
збунтованих жовнірів.

Іліодор постановив собі вже не дивитись і слухати біль-
ше. Але нащастє засіданє сеї нечуваної в сьвітї чортівської ра-
ди вже скінчилось. Маленький батюшка — цар встав з трону
і відійшов. Молодий монах, ранений до глибини серця крив-
дою невинних жертв, приступив до Распутіна і з виразом по-
горди і докору сказав:

"То так ти, падлюко, рядиш Росією! А я помагав тобі,
не знаючи, що за чорт сидить в твоїм мізернім тілі. Але не ді-
ждеш ти мої помочи більше. Дні твої почислені!"

"Ходи сюди" — відповів Распутін — "не будь дураком."
В такий самий спосіб рядять многими державами. Пристань до
мене і як маєш добру гадку, щоби поправити дещо в моїй сь-
стемі, то спробуємо єї.

"Пристати з тобою? Лучитись з тобою?" — відповів
Іліодор обурений. "Я радше злучу ся з чортом, бо він бодай
отверто воює, тай не удає "сьвятого мужа" як ти собако!"

Распутін не гнівав ся, що Іліодор ганьбив єго і називав
такими словами. В коршмах в Росії така мова ще не є обра-
зою. І не покидав рівнож гадки, щоби придержати монаха ко-
ло себе. Іліодор опираєсь завзято, власти він не побоїть ся,
вочестями гордить, вигодами, маєтками він гидить ся. Нічим
подібним не привабиш єго. Але є ще одно, більш привабне го
ловно для молодого чоловіка і цікаво, чи зможе він вдержати
самоконтролю, колиб вмотати єго в таку пробу. І справді Ілі-
одор був молодим монахом, що доси жив житєм повздержан-
ня і самовідреченя, він не знав вражінья товариства — що най-

ЛНБ ім. В. СТЕФАНІКА
НАН УПРАДІН

5057126

красших женщин, не знав, що се значить бути окруженим не захованою, безвстидною бандою нічних оргій, та ще й серед висших кругів суспільности, в домі царя Миколи! А Распутін, темний мужик, що в житю своїм бідив чорно, та в голоді і холоді вандрував селами, діставшись до царського двора заживав всіх роскоший, що прибагла эго брудна душа. Жиючи так близько царя він мусів позбути ся хлопських привичок, мусів обмити ся, розчесати довгі патла, убрати ся чисто, тай попри всю свою простоту він виглядав пристойно. Лиш очи эго не змінялись — очи, з диким поглядом і мізг, що скрив ся поза очима. Эго очи бачили гниль в палаті, а мізг казав ему володіти і жити. Чесні женщины навчились дрожати в эго при сутности, чесні люди воліли уникати зволоч, яка кождої хвилі готова до всякого злочину. А всякий иньший чоловік, чи женщина стереглись лиш, щоби не станути поміж Распутіном, а річию, яку він загадав, бо се значилоб бути прогнаним з палати, або бути висланим на Сибір. Бо хоч як мало власти мав самий цар Микола, то і ту передав в руки Распутінови. Тому власне оргії і пустота, якою верховодив Распутін в палагі царя були найдикійшими. Він розумів, що мало мущин годні встояти перед такою покусою. Іліодор монах, чоловік молодий. Треба втягнути эго в таке товариство, треба піджогнути поломінь пристрасти, а там він привяже эго до себе.

Тому Распутін не ображав ся, а здержував ся. Просив лиш, щоби Іліодор не рішав так скоро, щоби трохи затримав ся. Вправді эго обурює лад на царськім дворі, але треба терпеливости, треба комусь направляти те, що хибне. Іліодор справді перестав дивитись на все скептично, та остаточно згодив ся зайти до Распутіна вечером і запізнати ся з гостями, яких Распутін назвав найближшими приятелями царя.

Хоч Распутін не був попом, ані ніяким духовником взагалі, ані не прийнятий Синодом як якийсь бодай урядник, то мусів він вже ради малпованя "святаго мужа" вдавати духовника з висшим покликанєм, щось в роді духовного філзофа. І се вдавав він знаменито. Навіть казав, що власть эго і післанництво не з сього світа, значить, що тої власти і святости не годна ему церква дати. Якесь почутэ казало ему, що гуляще житэ і нічні оргії не э річию похвальною, отже треба було змо

лоти язиком так, щоб обернути kota хвостом. І зволоч потрафив пояснювати цілу справу ось як: — Природі опирати ся годі. Коли чоловік хоче, щоби Бог эго спас, то мусить Бог перше простити гріхи чоловіка. А Бог не простить, коли чоловік не грішив. Треба отже поблажати пристрастям, бо они э законом природи, хоч часом і не подобають ся Богу, а відтак тре

Дами на царськiм дворi.

ба молитись і просити о' прощенє. Бо як чоловік не згрішить, то і Бог не буде мав що прощати і готово пропасти спасенє чоловіка. Така наука можлива хиба у таких гниляках як Распутiн, але в палатi царя Миколи найшли ся люди, що з дитинячо ю наiвностю захопились навiть такою теорiєю, головно жєнщини, яким таке "спасенє" подобалось. Тим нiчнi опрiї Распутiна вiдбувались радше як певного рода релiгiйна церемонiя.

Недавно вийшла з друку в російській мові книжка про Распутіна, в якій автор знаючи Распутіна особисто твердить, що Распутін фізіологічно і психічно був чоловік ненормальний. А попри те він посідав страшну силу гипнотики в своїх сталевих очах так, що хапав за душу людини без ріжниць чи говорив в часі погідного сонця, чи серед темної ночі. Людям на сьвітї такої сили очей мало. Распутін ніколи не сьміяв ся, хочби навіть і як напив ся. Він потрафив випити три фляшки шампана і ще був тверезим. Випивши пару шклянок "водки" він ставав говірливим, але навіть тоді обережний. Він був рівнож найвисшого степеня люнатиком. Передовсім жінчина не потрафила оперти ся его волї і впливови. А багато муштин в уніформах, з відзнаками, кидали мундури і віддавались під впливом Распутіна житю звичайного, убогого скиталця.

Распутін скоро піймив, що в него є якась таємнича сила, якій мало хто годен оперти ся. Спершу він практикував своїх сил в окруженю царя Миколи. Там поводилось ему знаменито. Відтак він як "сьвятий отець" навідував жіночі монастирі. Він мав за собою царя, мав силу гипнотики і "духовника" вдавав добре. Тим і гостив, де лиш зайшов. Він бував часто в жіночій монастирі в Ново Черкаску над Доном, в Ятка, а головно в Ново-Дівічній монастирі над Волгою. В сім посліднім монастирі мали зайти поважнійші шкандали бо мати ігуменя мусіла ужити простого хлопського параграфу. Она майшла кількох мужиків, які приловили "сьвятого отчика" і так порядно обчастували, що той через кілька днів лежав хорий.

Мабуть подібні "невдачі" піддали рабівникови жіночої чести шалену думку. Маючи славу "чудотворця" випробовану на молодім царевичу Алексію, Распутін отворив нову місію. Збігалось головно жіноцтво, цікаве на всякі дива і жіноцтвом він головно займав ся, та організував до нової "віри", а ціле товариство назвав "Сьвятим Сестрицтвом."

В два місяці по заснованю сего нового "сестрицтва" в Москві записав Павло Драгоміров, начальник тайної поліції в своїх поліційних книгах ось такий рапорт:

"Репорт Івана Оборучева, поліційного агента ч. 1287,

другої дивізії тайної поліції в Москві.

"Після інструкції з головної поліційної квартири і по приказу начальника Драгомірова я навідав ч. 136 Тверская, перший дім коло папірні о 1. годині і 35 м. по опівночі. В кімнаті застеленій диваном з малою умебльовкою, застав я зібрання нічних поклонників, які клячали перед монахом Григорієм Новіком (прибране імя Распутіна.) Було там присутних двацять і вісім осіб, всі жінчини, чотирнайцять з них жінчини висшого роду і образования. Коли я і моїх вісьмох асистантів ввійшли до кімнати "святий муж" стояв коло столика і читав Евангеліє від св. Луки та пояснював своїми словами про кари які треба завдавати свому тілу. На стінах кімнати були розвішані образи, які встряслиб чемністю кожної людини, а на стіні позад монаха Новіка висіла свята ікона Новгородської Богоматери. Так як приказано мені всі присутні були арештовані. Коли всі повбирались я приказав відвести на поліційну стацію. Тут позаписувано імя і назви всіх арештованих, їх адреси, як рівнож переведено протоколи з осібна. Переважно всі нічні поклонники нарікали головно на "святиого" Распутіна, який уперто домагав ся, щоб ему позволити телєграфувати до царіці. Мій начальний офіцер, Немілов, згодив ся. Около одинацяті години перед полуднем прийшов від царя розказ, щоби безпроводочно увільнити всіх увязнених, та щоб ні найменшої подробиці про зайшле не допустити до опублікованя в часописях. О 4.15. год. поспішним потягом відїхав Распутін до Петрограду.

"Підписано: Іван Оборучев."

Під опікою і охороною самого здегенерованого Миколи і зго жінки царіці, ся нова "віра" Распутіна поширялась дуже скоро. Сибірський мужик "святий отець" потрафив при помочи своєї сили гипнотики з єднати собі товпу "сестер-учениць", а всі они майже без виїмок самі дами висших домів і родів, звичайно лїниви до буденного, чесного житя. Распутін павчав, що коли жінчина уникає своєї ціли, она не може спастись, а сеж ціль жінчини бути благословенною між жінками. На таких що тижневих "собранях сестрицтва", сором казати, діялись неможливі річи. А брали в них участь, хоч секретно

Монах Распутін на нічних забавах з царськими дамами.

найвисші дами Росії, навіть цариця і її донька Ольга — а Распутін, невмиваний п'ячина був їх архієреєм!

До такого товариства "найблизших приятелів" царя впровадив Распутін монаха Іліодора, думаючи, що коли не збо ров зго як попа-монаха, то зломить зго як молодого чоловіка, котрого привабить розпустна забава. А для вченого чоловіка нічо не значить довідатись про тайну царського двора. Такий чоловік здає собі зі всього докладне справозданє. Він учив ся, що котрий цар в історії дозволив собі на гуляще житє, то такі царства упадали. Ніневія, Вавилон, Греція, Рим, Франція — се держави, що заводили у себе розпусту, нічні оргії і тим власне упали одна за другою. Треба дуже сильного чоловіка, щоби встояв як тиран. Нехай лиш розпуста увійде в дім пануючого, то зго панованє вже пропало.

Іліодор переконав ся, що не лиш цар став мишою в лабах котика, а Распутін розбишакою царської палати, але се ціла Росія — улюблена Росія — віддана в руки чортам і прости тущі. Він вибіг з палати Миколи і побіг просто до властей російської церкви, щоб дати знати, що робить ся в палаті. А для кругів церкви не було се новиною. Всі знали і все знали, лиш всі дивились крізь пальці, в кождім разі ще не роблено нічого, щоби лиху зарадити. Аж тепер порішено взяти ся за діло ене ргічно і покласти кінець непорядкам в домі голови всеросійської, єдиноспасительної церкви. Скликано отже церковну раду. На раду завізвано Распутіна.

Распутін міг не явити ся, але він не був страшкою. А крім того йому встрілило до голови обернути сей напад собі на побіду. Э в російського мужика повно забобон і релігійно го підданьства, але э і запекла душа, що коли він зважить ся на хитрість, то буде бояти ся, буде дрожати по дорозі, буде каятись, плакати — а все лиш на те, щоби тим безпечнійше дійти до своєї мети.

Коли отже церковна рада осудила всі провини Распутіна і наложила на него найстрогійшу клятьбу — тоді він здава лось змяк як віск. Він просив о розгрішенє і торжественно при сягнув, що направить своє житє. І хоч на сій раді були самі владики, здавалоб ся учені люди, то прецінь они повірили, що

ось вдало ся їм засїяти в чорній душі Распутїна страх перед карою Бога.

А в дійсности не вспів Распутїн вийти з церковної ради, як ще борше забув за зложену торжественну присягу. Він сей час побіг до царя і сфабрикувавши акт оскарження на єпископів і Іліодора, без найменшого слїдства дістав від царя приказ, що Іліодор має бути скинений з попівства, а другі достойники церкви покарані. Без суду, без слїдства. Цар був головою церкви, а Распутїн розказував цареві і справа скінчена.

Виходить отже з сего всього, що в Росії не було сили, якаб розторошила голову потворі, що загноїдилась в самім серцю Росії. Ох, була ще одна сила. Се не була сила одного чоловіка, чи організації. Ся сила зродилась геть в глибині самої Росії, в свідомости верств російського народу і вже почала надобре пускати свої порости скрізь по цілій державі. Память невдачної революції не завмерла. Сила правди, яка з підваливою демократизму жила в Росії і ставала щораз потужнійшою. Ся сила і лиш она мала спричинити упадок Распутїна.

Но се ще не тепер. З більшою впертостію як перед тим, робив Распутїн все по свому. Жаден чоловік, жадна женьщина не була безпечною перед ним. Одна дама сповідалась перед єпископом. Се була Зоня, дама царської дружини. Єпископ вірив, що тепер цар мусить послухати. Він розказав цареві всю історію і цар вправді завізвав сейчас Распутїна, щоби оправдав ся. Але на велике здивованє царя, Распутїн удавав як найпевнішого святця тай заявив, що ціла ся історія се тільки оден фалш, се заговор, щоби позбути ся приятеля і обронця царя Миколи.

"І я пророкую" — говорив дальше Распутїн низьким звурушаючим тоном "що Ваше житє безпечне, лиш доки я жию. Як Распутїн умре, то впаде і трон Романових."

Цар задрожав, та присудив нещасливого єпископа на вигнанє в пуці над Білим Морем.

Но хоч як підло вигравав Распутїн побїду, то всеж таки добачував, що довірє царської родини значно підорване. Він поборював лиш силою своїх висловів, силою підступів, але не доказами. А най би викрилась ще одна така справа як справа

Зоні, то він упаде. А знав він, що подібна неприємність готова знов захопити его кожної хвилини. Тому з диявольським спритом оплянував він нову сїтку на царя.

Тут в пригоді станула вірна ему як собака циганка Анна. Обоє сні злагодили якусь чортівську отрую і Анна дала їй маленькому царевичеві. Анна була при тїм дамою, що доглядала хлопчика. І час від часу додавала отруї, доки Распутїн не використає тої "слабости". Царевич захорував, вянув і зі свого сну не пробуджував ся. Ніякий доктор не в силі був від гаднути, нї віднайти причини тої нової хвороби царевича. Дні минали і наслідник російського трону, одинокий син Миколи II. лежав в непритомности без ніякої надії на виздоровленє. Стративши всяку надїю на лікарів прикликав вкінци Микола Распутїна.

"Я не годен помочи", — сказав Распутїн — "я стратив силу, бо Ви стратили довірє до мене."

Цар і цариця запевняли его як могли, що се не так, що они ему цілковито вірять, хай зрештою переконаєсь о їх вірі як лиш ему угодно, хай жадає якої хоче нагороди, а хай лиш ратує їх одинокого сина. По довгих просьбах Распутїн згодив ся. Сказав, щоби цар і цариця і їх доньки ішли сейчас до каплиці та щоб там клячіли і молились так довго доки він прийде. Ціла царська родина послухали сейчас розказу, а Распутїн самий замкнув ся в кімнаті царевича. Він дав невинній жертві своєї підлої інтриги антидоту, себто иньший лїк, що приводив хорого до притомности і так пересидїв з ним кілька годин. Хорий хлопчина приходив до памяти, а коли спитав де родичі, тоді Распутїн взяв его на руки і пішов з ним до каплиці.

Коло вівтаря клячіли цар, цариця, доньки і вся їх служба. Декотрим вже навкучилась довга покута і незамітно дрїмали, але Микола, цар всеї Росії і его вірна жінка клячіли витре вало і молились.

"Несу Вам сина, Ваше Величество!"

Всі, що молились коло вівтаря встали наче на команду. У дверях стояв розхрістаний Распутїн з хлопчиком на руках, який справивши руки до Миколи просивсь на руки до батька. Царевич живий. Распутїн виратував его житє. Ніхто не сьмів

тепер говорити, що в Распутині нема божеської сили.
"Надприродна сила" Распутіна мала вкортці перейти

Циганка Анна.

ще иньшу найкритичнійшу пробу. Зоня, занепокоєна неславою зайшла до Ілюдора і розказала ему всю історію. Молодий

монах, не зруйнований морально, але безсильний супроти Распутіна призадумавсь на хвилину, а відтак сказав:

Распутін мусить згинуть. Убити его, се акт шляхотний і справедливий.“

”Чи думаєте, що я се повинна зробити?“ — запитала Зоня.

”Ти можеш піти до него і вдавати, що тебе гризе совість за те, що наразила его на неприємности. А коли він відправить сторожу, тоді — “

”Я се зроблю“ — скрикнула молода дівчина — ”зроблю, не ради мене, але для добра Росії.“

Та їй не вдалось. Ще не прийшов час смерти Распутіна. Ніж ранив Распутіна о оден цаль від серця, а Зоню присудже но сейчас на Сибір.

Діавольским інстинктом пронюхав Распутін, що се певно Іліодор вмочив свої пальці в заговорі на его житє і він цілюю душею бажав позбутись такого небезпечного суперника. За помочію одного зі своїх шпівнів, Распутін зачислив Іліодора до товариства анархістів. Іліодор стеріг ся і Распутінови штука сим разом не вдалось. Але Іліодор зрозумів, що він не буде довше безпечний зі своїм житєм доки Распутін господарить. Виїхав проте до Християнії, а звідтам до Америки. Распутін був спокійний. Ворог відїхав в далекі краї і перед ним він вже безпечний. Іліодор був для него справді великим ворогом. Він знав, що молодий монах не руководить ся чувствами діавольської амбіції, але любовою до Росії. Таких ворогів Распутін слушно побоював ся.

Здавалось тепер, що Распутін добив ся сили, якої не в силі зломити ніяка смертельна рука. Побідами над того рода ворогами Распутін став ще більш загадочним. Здавалось, що жадна дума в Росії не поважилаб ся стати проти Распутіна. Бо хоч державна Дума вже брала живу участь в управі державою, она всеще була мертвою, бо все залежало від царя. Цар був найвисшою інстанцією в Росії, а Распутін володїв царом! В державі був на позір спокій, бодай в порівнаню до попередної революції, хоч в підземілю Росії все сіялось, все тліло

незамітним огнем, з яким династія Романових числилась звичайно вже аж підчас добре поширених розрухів.

Житє на царськїм дворї пішло своїм путем. Вино і жінка взяли ся підкошувати автократію таки на добре і треба було лише догідної пори і Росія могла дуже легко відродити ся. А на чолї цілої гнилї, що розгнивалась все ще стояв той самий Распутїн і вірна ему Анна. Она одинока була ему найвірнійшою, готова все до всякого злочину. І сли хто, то лиш она одна, що мала крихітку впливу на безоглядного тирана, лиш она знала, що снував павук царського двора.

Распутїн заволодїв Росією внутр, але звертав занадто малу увагу на політику позаграничну. Так эго і захопила велика європейська війна. Не розуміючи зовсім нових подій, Распутїн остав ся неутральним. Цариця споріднена з німецьким троном, та плекаючи в душі ніжні симпатії до Німеччини, всею силою старалась, щоби Росія не лучилась до жадної сторони воюючих, та щоб не виступала до війни. Але Микола відчував патріотичний обовязок додержувати державних угод, отже иопертий Думою, та можними російської автократії заявив, що буде вірним приреченю даному Франції і Англії. Распутїн держав ся з далека і лиш приглядав ся, та ждав на обставини, які вдалоб ся ему використати для своєї самовлади. Колиб Распутїн був дійсним політиком, він був би став силою світової слави. А будучи лиш нужденним і то скрайним шарлатаном, він легко попав ся в лапку, з якої доля не випустила эго живим.

Одним з визначнійших молодих офіцирів російської армії був князь Фелікс. На царськїм дворї він був мало знаний, бо ненавидїв порядків в царськїм дворї і через те ніколи туди не заходив. Але з вибухом війни військові обовязки покликували эго часто до Зимової Палати. Там стрінув ся він з княгиною Іриною і полюбив эї. Він стрінув ся рівнож з "двірською дамою" Анною, яка знов собі залюбилась в пристойнім офіцерови. Та на лихо князь Фелікс не звертав найменшої уваги на "польованэ" Анни, а очима все стежив за Іриною. Анна не була на стільки відважною, щоб таки впрост осьвідчитись Феліксови, значить треба їй було братись иньших способів, тре

ба кинути якесь погане сьвітло на Ірину і при помочи Распутіна она уплянувала цікавий підступ.

Перш всього она старалась вговорити Феліксови, що Распутін має неограничену силу і вплив на цілий дім цара, а перед поглядом эго очий не годен втечи ніяка женщина, навіть особи царської родини. Відтак она назначила ніч, коли то Распутін мав зайти до спальні княжни Ірини, а Фелікс мав розбити двері, щоб ввійти і переконатись о тім, що говорила циганка Анна. Распутін не вагав ся стати в прислузі своїй вірній собаці, бо і не мав нікого, кого би бояв ся, а Анна числила на самий факт, що скомпромітує Ірину в очах Фелікса. Лиш на хоробру відвагу Ірини не числив ні Распутін, ні Анна.

Умовлена ніч прийшла. Анна відвідала Фелікса і ще раз безвстидна повторила оскарженє на Ірину. Колиж Фелікс почав випрошувати собі такі безпідставні доноси на Ірину, она їдкими докорами заявила, що эго улюблена Ірина саме тої хвилі забавляє у себе — Распутіна. В тій хвили зірвав ся Фелікс і побіг, щоб переконати ся о правді. А за той час княжна Ірина переполохана загадочними відвідинами Распутіна ночію, прискочила до отвореного вікна. Распутін міркуючи, що Ірина певно зіскочить і втече до огороду, вибіг дверима, щоб зловити її Ірина справді скочила з вікна і знаючи, що Распутін буде здоганяти її почала втікати. Князь Фелікс надбіг саме в слушну пору, щоб почастивати Распутіна здоровим кулаком, а княжну занести на своїх руках назад до її спальні.

Фелікс не зважав на силу Распутіна. Він вірив, що сцена тої ночі вистарчить, щоб витягнути брудну душу Распутіна на сьвітло денне. Сейчас рано він зголосив ся на авдієнцію до царя, але Распутін попередив эго. Що наговорив він цареві не знати, але Микола заявив Феліксови, що не бажає чути того, з чим він приходить до него. Він лиш з повною повагою царя всеї Росії приказав Феліксови, щоби сейчас відіхав на боєвий фронт. Распутін цілий час стояв за кріслом царя і злобно всьміхав ся.

Цариця все ще старалась, щоби відтягнути Росію від війни, та довести до заключеня мира з Німеччиною. В своїх апартаментах она мала бездротний телеграф і безвпинно перегово-

рювала з німецьким цісарем, який тоді пробував на східнім фронті. Щоби дійти до своєї ціли цариця втаємнила в ту справу Распутіна, знаючи, який великий вплив має він на Миколу. Она вговорювала его, що коли допоможе їй заключити осібний мир з кайзером, то тим здобуде собі ще більшу силу в Росії. Він згодився на плян цариці.

В полевій квартирі німецького кайзера на східнім фронті відбулась тайна нарада. Зійшлись там німецький кайзер і Распутін, тиран і самозванчий хуліган, щоби нарадитись на будучність Росії. Сі два ватажки обговорювали, що має історія написати на сторінках будучих подій.

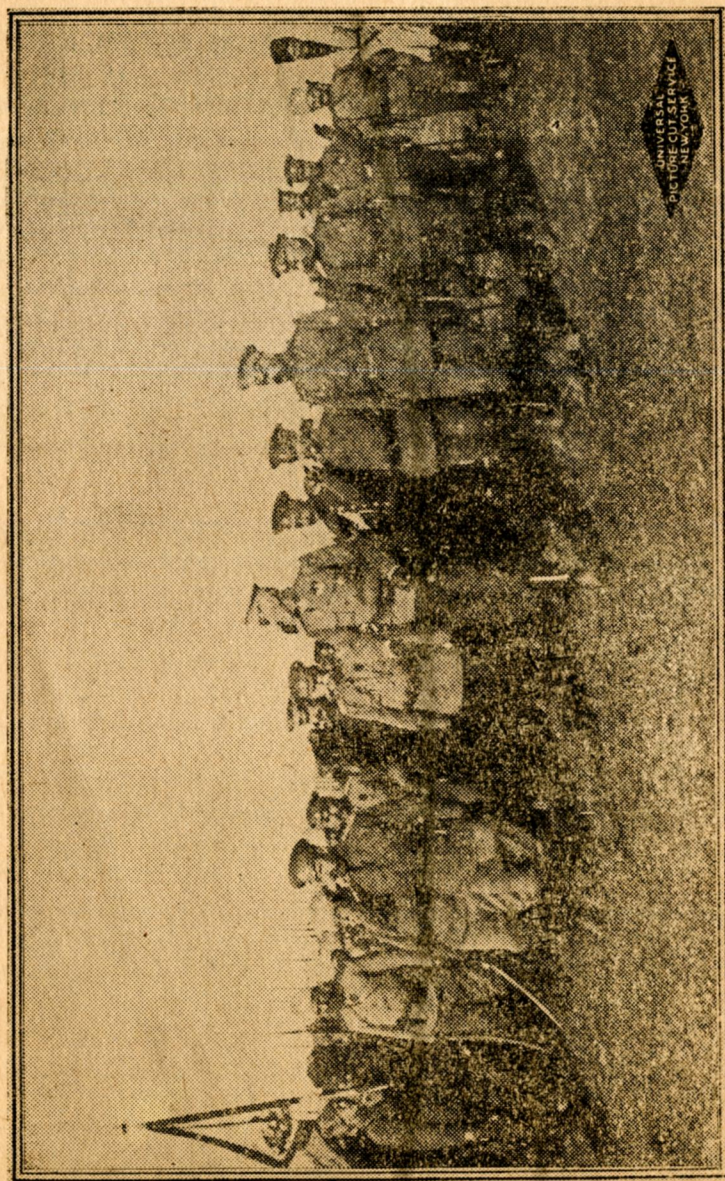
Порадившись оттак з кайзером спішив Распутін до цариці, щоби донести їй про всі уложені пляни. Ходило лиш о те, щоби армія в даній час була послушною. А що цар послухає, се не було сумнівом. Проте Распутін вибрався на другу місію, сим разом трохи делікатнійшу. Була се місія до великого князя Николи Николаєвича, який доси вже вславився своїми великими побідами і став прямо ідолом цілої Росії і надією російського народу. Він був рівнож одним, що хоч належав до царської родини, то в дійсности не знав нічого про розбишацьку роботу Распутіна в домі Миколи царя, ані про тайні переговори цариці з кайзером. Але те, що треба було йому знати про Распутіна довідався від молодого князя Фелікса.

До головної квартири Николи Николаєвича приїхав Распутін. Николаєвич вислухав терпеливо все, що шептав йому Распутін. Відтак перейшовся великий князь до другої кімнати і покликав Фелікса.

"Може маєте охоту бути свідком чогось, що буде рівночасно частиною відплати за кривду заподіяну Вам?"

Николаєвич здоймив з стіни важку нагайку і зблизився до Распутіна. Щось не доброго причував Распутін, бо почав зі страху дрожати і просити милости. Але великий князь Николаєвич обдумав відповідь для цариці і кайзера і не хотів змінити свого пляну. Він обкладав Распутіна нагайкою аж доки той не повалився на долівку.

"Се моя відповідь, а тепер гони!" — сказав Николаєвич і хопивши Распутіна за обшивку викинув за двері.

Цар і Никола-Николаевич на б оєвiм фронтi.

Не миле справозданє здавав Распутін царици, але заговорщики не давали за вигране. Они не хотіли уступатись перед опозицією одного чоловіка, ані одної певної групи, чи стороництва. А великий князь Николаєвич не знав обставин в домі царя. Він не вірив, щоби Распутін міг розпоряджати царем Миколою і то в справах такої страшної війни, як ся європейська. Він вів дальше свою кампанію проти Німеччини і організував між дипломатами сторонництво проти заговору царя ці. До Петрограду він і не показував ся. А се дало Распутінові час і нагоду обмотати трон в свої диявольські сіти. Він розказав Миколі про наругу, яку заподіяв ему великий князь Николаєвич і князь Фелікс. Микола чуючи таку зневагу єго "святого мужа" дав розказ, щоби великий князь Никола Николаєвич обняв команду на Кавказі, а Фелікса переніс знова на инший фронт.

Тепер ішла дальша робота до заключеня мира з Німеччиною. Підпише сей мир Микола, то кайзер перевезе всю армію зі східного фронту на захід і поставить єї проти Франції і Англії. Цар знова був ще на стілько російським патріотом, що довго опирав ся. Але він був оден проти цілого свого двора. Распутін і цариця дбали о те, щоби цар як найменше сходил ся з дипломатами Росії, які моглиб піддержувати єго патріотизм в некористь їх заговорови. Микола був слабодух. Він не був здібний до великих річий і дійсно бояв ся рішати якінебудь важні справи. В душі він бажав спокою так для Росії, а ще більш для себе самого. З одної сторони бажав спокою, а з другої обмотувала єго щораз то більше жінка і Распутін своїм заговором мира, а ще в додатку Распутін при помочи шпіонів приводив перед Миколу людей ніби анархістів, які відкривали перед ним нечувані пляни та заговори на єго житє, та на поваленє династії Романових. Не було проте сумніву, що Микола упаде жертвою заговору. Той день зближав ся. Вкінци Микола почав годити ся на мир, який був би зробив кайзера володарем мабуть цілого сьвіта.

Але князь Фелікс побоючись о долю Ірини з одного боку, а з любови до Росії знов з другої сторони, рішив ся на скрайний крок, щоби позбути ся гадюки, що загніздилась в

самоу серцю Росії. Він потайки приїхав до столиці, тай злучив ся з стороництвом, що тоді дуже поширялось, а якого цілю було ратувати Росію хочби навіть коштом поваленя династії Романових. Они знали, що головним ватажкою цілого

Жіночий "Баталіон Смерти" в Росії.

заговору з Распутін і знали рівнож, що нічого не поможе витягати эго брудну душу на сьвітло денне. Бо хоч цар знає вже багато лихих вчинків Распутіна, то все таки слухає эго, бо ві

рять ему. Не лишалося проте нічо, як лиш злагодити Распуті нови лапку при помочи гри, якої він уживав проти других.

Та се був лиш поки що плян порішений, але не виконаний. А дістати очайдуха, сім миль з за пекла в свої руки не так легко. Се було отже питанє, на котре ніхто не давав відповіди. І знова Фелікс рішив ся на спосіб, який або вдасть ся, або присудить йому смерть. Він післав по Анну.

А Анна була женщиною, що походила з простолюда. Того самого російського народа, який весь покритий був тим самим струпом тиранії, який віками зносив те саме ярмо жорстокої російської самовлади. На самому дні серця Анни тліла та сама іскорка гніву, жалю і бажаня — волі! Треба було лиш ту іскру піддути. А Фелікса она любила, він був для неї идеалом, на який она так завзято полювала. І він розказав їй всю небезпеку вітчизни, всю підлість заговору прихильників Німеччини. А чуючи з его уст таке довірє до неї, она вірила, що зможе зеднати собі его симпатії для себе.

"Распутін мусить згинуті" — сказав вкінци Фелікс.

Анна сиділа мовчки і в душі боролась. Щож зрештою значить Распутін для неї? Він ужив єї як вірну собаку виключно для своїх цілей і свого добра. Він нераз був невірним для неї так само як і для других. Она вглянула в свою совість і бачила, що она вже нераз брала участь в злочинах, она начеб і сотворена була лиш на те, щоб робити зло, тай не для своїх плянів, а в службі другим. А тут она має нагоду направити все лихе одним великим ділом і то для добра вітчизни. Она з увагою слухала примірів з історії про Чарлоту Кордей, та про Жоанну д'Арк, женщины, які по геройски служили вітчизні і імена їх на віки записала історія. Вкінци Анна згодилась помічи до безпощадного знищення чоловіка, який готов запропасти ти Росію так як остаточно запропастив і єї.

Распутін, увірений що здобув вже свою побіду над Миколюю і сепаратний мир між Росією, а Німеччиною буде остаточно підписаний, сидів спокійно та дожидав, що от може нині завтра уложені пляни стануть дійсними фактами. Анна прийшла до него. Як вірна собака почала леститись коло него. Між тим говорила, що найшла єї якась туга і она бажалаб якоїсь

гучної забави такої, як бувало він не раз устроював в царськiм дворi. Оно не пора на забави серед клопотiв дня, алеж справи полагоджено так як хотiв Распутiн, отже все безпечно. Распутiн вправдi здержував ся вiд п'яньства, та оргiй, алеж так по чернечому годi все жити. Анна заявила, що ту монотоннiсть треба конечно перервати порядною забавою, деби всi клопоти буденного житя позабути на час, втопити в добрiм винi, та шiчнiй оргiї.

Распутiн зразу лиш вперто мовчав, але вдiйсности противив ся лиш на позiр. У нiм розбудило ся гуляще житє. Всi справи були у него так як полагодженi, а нiм Микола пiдпише угоди з Нiмеччиною, то варто щоб добре забавити ся. А там вже будуть иншi свiтлi днi, слава, нагорода вiд кайзера, неограничена сила в Росiї i проче. Распутiн лиш нерадо годив ся на те, щоби такий баль устроїти не на царськiм дворi, а десь в осiбнiм, чужiм домi в Петроградi. Але Анна своєю жiночою хитростiю знов перебiгла єго, що мовляв цар i так бувало дивив ся на такi забави бiльш кризь пальцi, а тепер, коли розходить ся о те, щоби пiдписав мир з Нiмеччиною, то лiпше не непокоїти єго. Бож вiн вправдi згодив ся пiдписати, але ще не пiдписав. Не треба отже наражати єго. Вiн мусить полагодити всi подробицi мира, обдумати, довести справу до ладу, отже найкрасше нiяк не перешкаджати єму в хвилях так важних справ. Распутiн не опирав ся.

Прийшов день забави i нiч, яка мала рiшити, чи Распутiн має гнити, чи жити.

Баль устроєно, але такий, який лиш годин устроїти Петроград, столиця царя всеi Росiї. Був се бенкет, на який зовсiм смiло можна було запросити самих римськiх iмператорiв. Години минали. Найкрасше вино плило струєю. Распутiн сидiв побiч Анни i преспокiйно випорожнював чашу за чашою. Давно вiн вже так забавляв ся. Оргiя заходила до своiх крайних границь. Не було вже чоловiка, анi жiнщини, щоб не шалiв в розгарi забави, все п'яне до нестями. Одна лиш Анна послуговуючи вином Распутiнови, пильнувала, щоб напивсь вiн як найбiльше i дожидала загадочного кiнця сеї оргiї.

Нараз вiдчинились дверi сальону i до середини вiхав за

маскований козак. Піджогуючи коня острогами він вискочив на довжезний балевий стіл і їхав в другий кінець стола, де сидів Распутін. Дороге начинє, шклянки, фляшки, дорогі вина, все то з лоскотом і бренкитом розсипалось на всі боки. Перестрашені гості розбіглись, кождий втікав куда лиш міг. Распутін держучись заледви на ногах пробував і собі втікати, та тут вискочило наче з під землі других шістьох замаскованих козаків і в однім моменті обскочили єго зі всіх боків. Тут не було вже часу.

"Для Бога і добра Росії!" — крикнув оден з замаскованих козаків і подав Распутінови набитий револьвер. "Ти жив як собака, умирай бодай як чоловік!"

Гримнув оден вистріл, а за ним сейчас в оден раз других шість і Распутін, той паразит Росії повалив ся мертвий на долівку.

Всі сьвітла сейчас погашено. В одну мить хоплено тіло і бічними улицями вивезено і з моста кинено в ріку Неву.

Випадок захотів, що мостом переходила тої хвилі якась звичайна собі жінка — селянка. Побачивши, що кинено когось в воду, она підбігла і побачила в воді лице Распутіна. Жінка побігла сейчас в місто, а перебігаючи улицями кричала:

"Распутін загинув! Распутін мертвий!"

Сенсаційна вість в одну мить поширилась по цілій столиці і з тисячів уст чулось лиш одно: "Распутін мертвий!" За годину ціле місто було на ногах. Чоловіки і жінки спиняли одні других по улицях. Дзвони почали дзвонити. Завізвано війсьсько, щоби розгонити товпи народа по улицях, але військо відмовилось послуху своїм офіцірам. Почалась справдішна російська революція.

А в Зимовій Палаті напів в розпуці сидів цар Микола Романович. Він ожидав всяких можливих вістий, бо вірив, що кінець єго панованя близький. Він нагадав собі пророцтво Распутіна, що з єго смертю упаде і панованє Романових в Росії. Він все те вірив, що в Распутіні була якась напів божа душа.

А в дійсности, се лиш історія повторила щераз свій незбитий доказ, що найбільші події в борбі о свободу народів стають ся саме тоді, коли найгіршого рода розбишаки нама-

гають ся скрайно нікчемними, брутальними способами задержати той нарід в неволи, в ярмі. Тиранія англійських королів принесла Англії — парламент. Гнет засліплених автократів дав

Салдати, які перші підняли революцію в Росії.

почин американському демократизму. Жорстокість монархів перетворили Францію в республіку. Так само Распутін своєю тиранією потрутив Росію до самовідродження.

АВТЕНТИЧНА ІСТОРІЯ СМЕРТИ РАСПУТІНА.

Оповіданє про смерть Распутіна таке як подав монах Іліодор ріжнить ся з оповіданєм більш автентичних жерел. Можливо що Іліодор по утечі до Америки писав кінцеві події з оповідань, а відтак приновив цілу схиблену подію до фотографовань кінематографу. Автор книжки в російській мові, як рівнож історія про смерть Распутіна в англійській мові представляють факт смерти зовсім відмінно, хоч дієві особи лишають ся майже ті самі. Розумієсь, що причини убійства Распутіна представляють ся в автентичних оповіданнях більш шкандальними і страшнішими.

Незмінними лишають ся оповідання про позакутне нечесне житє Распутіна в ново-заснованім "сестрицтві" до котрого на подив, належали самі женщины висших родин і домів. Звісно, що коли до такого "сестрицтва" належала сама цариця і її донька Ольга, то і прочі дами не могли бути "простого роду". Всяким оповіданням про ріжного рода шкандали в визначних домах — нема кінця. І хоч багато муцин рішали ся убити падлюку Распутіна в пімсті за збещещенє жінки, або доньки, то головним і безпосередним мотивом убійства Распутіна була мабуть безперечно єго страшна державна зрада.

Зараз з першою вісткою про війну Росії проти Німеччини старалась цариця, сестрінка кайзера, щоби довести до сепаратного мира Росії з Німеччиною. Про се не сьмів знати ані цар Микола, ані тим більше ніхто з патріотичних проводирів Росії. Одиноким її дорадником був кайзер Вільгем, з ко-

трим она порозумівалась своїм приватним бездротним телеграфом, а відтак при помочи безчисленних німецьких шпionів. А позаяк Распутін в її очах був "спасителем" її сина, а в слід за сим став не лиш "святим отцем" але і чоловіком, що бажає спасеня цілої Росії, розумієсь в користь Німеччини, то цариця Александра втаємнила до своїх плянів також і Распутіна, чоло віка, що готов був за солени німецькі гроші снувати найбільш огидну державну зраду. Распутін, найблизша особа цариці і як такий, що своїм гипнотизмом прямо розказував цареві і цариці, став незадовго ватажком німецької шпionажі в Росії. А "сестрицтво" було не лиш місцем нічних оргій, але згодом було головним кублищем і осередочною кватирою німецької шпionажі.

Невдовзі по замордованю Распутіна вибухла в Росії революція і революції треба завдячити, що революціонери перешукали як слід мешканє Распутіна, та в півниці віднайшли огнетревалу касу, в якій Распутін складав і переховував всякі документа, тайні припорученя кайзера, та переписку і иньші шпionьські секрета. Передаючи і прочитуючи сей цікавий архив розуміємо ясно, чому треба було комусь оплюгавити собі руки кровію такої огидної потвори як Распутін.

Довідавшись про тайні заходи цариці до заключеня се паратного мира з Німеччиною Распутін перш всього довідався хто еще є по стороні цариці. Найкрасші державні позиції були отворені власне для прихильників такого мира. В той спосіб Борис Штірмер, з роду Німець, увійшов до уряду царя Миколи і незадовго, на глум цілій Росії, став премієром. Він був першим приятелем Распутіна. Распутінови відділено було в зимовій палаті чудово прибранє мешканє, але він волів тепер ви наймати осібний дім на дільниці Гороховая, зараз попри палату. Там відбувались "святі собраня", а також шпionьські на ради. Там Распутін прямо рядив цілою Росією.

Треба було всего одну годину часу, щоби з колишнього огородника зробити єпископа Теофана. А в пару день пізніше той самий чоловічина, що заледви умів букви прочитати став прокуратором святійшого синоду.

Всякого рода катастрофи ставали буденними подїями. Там експльодувала фабрика амуніції і сотки людей втратило житє, а тут знов зійшлись два потяги і подушили сотки жовнірів, то обкрадено магазини, то поживу затроєно і т. д. Що Распутін був в безнастаннім порозумію з кайзером і головною німецькою кватирою шпіонажі сьвідчать документа. Всі ті документа цифровані, а розвязку до їх відчитуваня найдено між Распутїновими документами. Понизший документ, се оден з таких цифрованих документів, присланих з Німеччини до Распутїна:

Номер 70. Август 16. 1916.

"Ваш репорт про діяльність Крузенштерна (командант 28 корпусу) як рівнож про приятельські відносини Сахарова і Япанчина (два визначні члени Думи), ми одержали. Фірма Берхмана в Києві висилає на кредит Ліонне в Петрограді 120.000 (сто двацять тисяч) рублів для Вас (Распутїна) і таку саму суму для С. (Бориса Штірмера, премієра Росії).

В такий спосіб незабаром займили перші уряди такі іме на як: Борис Штірмер, премієр; Протопопов з текою міністра; єпископ Теофан, прокуратор; Сабуров, двірський офіціяліст; Іваніцький, секретар міністерства заграничних справ; Курлов, за відував поживою Росії; Никольскі, наглядає транспорту амуніції.

Кождий з сих міністрів прибирав до себе своїх приятелів за секретарів та иньших офіціялістів. Курлов, як міністер внутрішних справ громадив коло себе всіх чорносотенців, убирав в поліцейські мундури і давав інструкції де має ся виконати яке убійство непожаданого урядника, чи патріота.

Робота шпіонажа була видна, а однак ніхто не потрафив довести, бо все роблено скрито під охороною Распутїна. Вистарчило Распутїнови загрозити цареві що виїде на сибір і престолонаслідник умре і вже цар дав розказ щоби застано-

"Інструкції: Скажіть С. (Штірмерови) ідоби ужив такий плян проти Думи. З архіву міністерства нехай дістане лісту імен російських революціонерів скрайної школи. Сих він може на наш розказ поарештувати, судити воєнним судом і постріляти. Але в секреті він зробить з ними ичакше. Під охороною

своєї власти нехай наділить грішми і пішле між робітництво як агентів. В той спосіб він зорганізує осібне число про-германських соціал-демократів, які підуть до Петрограду і будуть працювати побіч анархістів, толстовців, комуністів і червоно-соціалістів. При помочи такої пропаганди між робітництвом ми зможемо устроювати страйки по фабриках амуніції і катастрофи. Нехай лиш они намовляють робітництво до страйків і повстаня і нехай накликають тим робітництво до утвореня европейської соціалістичної республіки. Сей плян подобаєсь робітничій клясі і така робота вже поплатилась нам в Ірляндії. Ваш одинокий противник, се Гучков, але постарайтесь, щоб цариця перегородила зго діяльність.

"Приєднуйте на свою сторону як найбільше членів Думи. Подавайте час від часу свій рахунок, а фірма Бархмана буде піддержувати кредит Ліонне.

"Ми ожидаємо добрих успіхів Ваших услуг, які високо цінить зго Величество і які будуть Вам щедро винагороджені коли дістанемо Росію в свої руки, що довго не забавить.

"Припорученя: Скажіть С. (Штірмерови, премієрови і пахолкови цариці) щоби як найбільше стеріг ся князя Дмитра. Він має в своїх руках лист Надії Литвинов в справі підкупу Брусілова. Ся женщина перебуває в готели Ребіна в Петрограді. Старайтесь за всяку ціну дістати той лист в свої руки, бо се страшно компромітуючий документ. Професора Мілюкова треба спрятати. За сю прислугу виплатить ся десять тисяч рублів. Можете наняти І. або Б. Оба они потребують грошей.

"Скажіть Анні (Анна Вирубова, перша дама цариці, вірна собака Распутіна) щоби переказала цариці прийняти женщину імя Байсмен, она буде просити авдієнції в полудне, 30 августа. Она має устно переказати щось від кайзера. Вам треба познакомити ся з княжною Зіною Клоэвною з Воронього. Она має знакомство серед мілітарних властей і зї услуга Вам придасть ся.

"2. — (шпіон, якого імя годі відшукати) поробив заходи, щоби на 29. августа о 11.30. год. устроїти експльозію в фабриці амуніцій в Крестовску. Електричний дріт пущений через ріку Неву і все готове.

"Поздоровленэ від всіх трох нас. — Н.

Такі письма діставав з Берліна "святий отець" цариці, ватажко Распутін. Відповідь Распутіна на повисше письмо горить про чорну душу розбишаки:

"Письмо і гроші одержав. С. вже робить. Вже поінформував эї Величество. Все приготоване до жнива. Чим більше катастрофів і втрати життя людей, тим красше вражінэ для вас. С. (Штірмер, преміэр), вже вислав чотиреста скрайних революціонерів до роботи з грішми і інформаціями. Завважав всі ваші точки. Мартос іде з сим до Гелсінгфор і там зажде на дальші ваші припорученя.

"Не дістав ніяких вістей за Англіяця К. Прошу прислати. Найліпше арештувати буцім за шпіонажу. Эсли так, то пришліть підробить які документа для оскарженя. — Гр." (Григорій Распутін.)

Номер 70. з котрим Распутін переписував ся, се "Гф. Есхенбург фон Штутбарт" якого дійсне імя э Штайнгавф, начальник головної цісарскої шпіонської кватири в Берліні. Сей Штайнгавф чотири рази їздив до Петрограду до Распутіна ще перед августом 1914. року.

Згаданої повисше днини зголосилась до цариці дама Елена Байсман. Авдіэнцію призначено на другий день. Цар відїхав на боєвий фронт. Присутним був лиш Распутін. Згадана дама подала цариці власноручний лист від кайзера, а другий лист Распутінови. Лист той найдено між иньшими документами. Э се власноручне письмо кайзера в німецькій мові:

"Рішучо приватне і довірочне.

Головна квартира в Франції,
Монтмоди, августа 10. 1916.

"Про Ваші світлі прислуги говорив мені "Гер" Штайнгавф. Гратулюю Вам, щасливий, що знаю, що цариця Александра маэ у Вас так доброго і розумного дорадника. Ви зробили богато, але ще э богато до діла для Вас.

"Ваші приятелі нехай старають ся, щоби все був брак амуніції, нехай все дають знати до Берліна про всякі замовленя амуніції і вибухових матеріялів з Англії так, щоби ми могли

завчасу наглядати за посилкою при фінляндських портах і нищити. Припоручаєсь катастрофи залізничі, та по фабриках амуніції. Штайнгафв послає Вам шістьох агентів спосібних до таких підприємств. Ваші приятелі нехай дадуть їм урядові охоронні папері і нагоду до їх роботи.

"Я піддав деякі гадки Еї Величеству, які она обговорить з Вами. Найнебезпечнішим Вашим ворогом є тепер князь Юрій Львов, який має багато сторонників. Колиб змогли покласти кінець єго діланю, то позбулиб ся небезпеки. Для Вас се можливо. Поговорить з Еї Величеством. Є се мою цїсарською волею, щоби уложену між нами для Вас плату подвоєно від сьогоднішньої дати.

Поздоровленя.

"Вільгельм Р. і І.

В такий огидний спосіб зраджувала російська цариця і Распутін цілу Росію. Про кождий атак російської армії знали Німці наперед, а в наслідок того гинули тисячі найкрасших жовнірів Росії.

Через два місяці потім руйнували Росію всякі катїстрофи. Чотири експлозії вибухли одна по другій: дві в Петрограді, одна в Москві, а одна в Костровна. А майже що другий день муїла бути залїзна катастрофа і то звичайно потягів, котрими транспортовано військо на боєвий фронт.

Ті мимо всіх сих перепон, генерал Брусїлов доконував великих подій над Припетом і в Румунії. Десь в половині августа сей генерал забрав від Німців 7.757 офіцирів, 350.000 жовнірів і 405 тяжких армат. Така робота розумієсь не подобалась кайзерови. І тоді дістає Распутін лист з Берліна такого змісту:

"Ф. Г. 2.734 — 22.

"Меморандум від, ч. 70. Август 29. 1916.

"Рішучо жїдає ся, щоби унеможливити офензиву над Припетом, а зробити так, щоб центральні держави мали там побїду, так як обїцялись в повідомленях з 1. липня. Ви не додержуєте слова! Що з вами? С. (Штірмер, премієр) своїми

промовами підбадьорює Росіян. Зі своїми тріюмфуючими телеграмами до Асквіта (англійського прем'єра) він мусить дати собі спокій. Сим він лиш додає духа союзникам. Такий поступ вперед мусить бути стриманий. Дальше, фабрики амуніції в Вологда і Болобоє ще не знищені, а ми сего жадали. Ми знаємо, що К. (годинникар Карцов, який висадив у воздух фабрику в Виборг, причім згинуло 400 людей) і пані Р. (Раєвска, котрої батько був за часів Протопопова міністром внутрішних справ) обоє арештовані і розстріляні. Поки що розуміємо, що ви поінформували поліцію про сих двоє людей тому, то они любились і булиб зрадили нас.

Тайні припорученя: Миколі Мазарови припоручить знищенє фабрики в Вологда і Болобоє, а пані Фляйшер нехай по може ему — обоє дістануть по шість тисяч рублів за прислугу.

"Позаяк доси ви ще нічого не зробили щоби здержати офензиву над Припетом, то жадаємо, щоби генерала Брусілова усунути в такий самий спосіб, якого уживалось в других ворожих державах. Пішлїть довірочного післанця до доктора Клонєва в Казані, а він дасть "пігулку." Він буде знав. Те що в пігулці кинути до якогобудь напитку — оно ділає відразу. Клонєв Німець і ему можна зовсім звіритись. Брусілов має слугу — жовніра Івана Савича, а він має приятеля Бориса Колтчака, жовніра з 117 регіменту інфантерії в Мінську. Колтчак був в нашій службі через пять років, эго треба взяти до сего діла і помочи ему, щоби відвідав Савича в головній квартирі. Там він може кинути "лік" в страву, або напиток. Як виконає се припорученє, то виплатить ему секретно двацять і пять тисяч рублів. Савич любить сестру Колтчака, а се Колтчакови по може богато. Стеречись треба Марії Устраялов, бо она задростить сестрі Колтчака.

"Генерала Корнілова можна спрятати ручним гранатом, який ніби нехотячи упав з рук жовнірови. Так як зроблено генералови Жуковському в Пултдску минувшого марта. Сю роботу добре би повірити Павлови Крижицкому, жовнірови з 17. полку гранадирів. Він спритний їздець і доносить розкази до головної квартири. За сей вчинок можете виплатити тайно до

вісімнайцять тисяч рубрів.

"Дальше, присилуйте конечно царя, щоби сейчас казав увільнити Поленова, Левицкого і паню Еріх, яких арештовано в Витебску. Если найдено які папери коло них, то нехій ім звернуть. Документи сховані певно або в Очотнім Банку, Гевске, або в Лампе. Дістаньте їх, бо в них э річи, які оскаржилиб С. (Штірмера) і В. (Анну Вірубову.) Слідство зглядом сих осіб треба сейчас застановити, а тих, що її арештували усунути з урядів. За се дістине осібну надгороду." — С. - 70."

Діставши сі припорученя, Распутін взяв ся сейчас до діла. Другої днини він був у царя і казав, що мав в ночи "відінэ", що в Витебску нежичливий говернор фалшиво оскаржив і арештував троэ людий щирих патріотів Поленова, Левицкого і паню Еріх. Всі троэ увільнив цар телэграфічно, а говернора нагнав з уряду.

В кілька днів пізнйше їхав генерал Брусілов до Петрограду на конференцію з міністром війни. В тім самім потягу їхав і жовнір Калтчак. На нещастэ каву з отруєю випив не Брусілов, а майор Добровольский, який і помер загадочно смертю чотири дні пізнйше.

В десять днів скоїлось нещастэ і Корнілови. Жовнір, який не мав ніякої причини бути близько генерала, буцім при падково пустив з рук гранат, який на місци убив коня, але Корнілов остав живий, зранений лиш над лівим оком. Кождий вірив, що то припадок.

За сим дістав Распутін замітне письмо з Берліна:

"Меморандум 26874. 327.

"Ч. 70 послаэ до вас сестру Молфету, норсу італійско-го Червоного Хреста. Эї номер буде 168. З Берліна виїжджаэ на 3. с. м. і поїде через Готенбург. Просимо поінформувати П. (Протопопова) і зажадати, щоби дав їй охоронні листи і потрібні пашпорта. Она буде перебувати в домі Б. (Буков, ко жухар на Верейская, німецкий агент).

Эї задачою буде познакомитись з молодим адвокатом Александром Кереньским. Се собі ще звичайний чоловік, але ми віримо, що в будуччині він може мати великий вплив і шкодити нам. Пані 168 буде підкуплювати эго, а відтак наробить

ему з того скандалів і попсуэ ему каріэру в очах публики. Можливо, що треба буде эго зовсім усунути, та се лишаэмо вашо му рішеню. Ном. 168. маэ з собою средтва і буде робити що скажете.

"Тайні припорученя: Пробуйте переконати Эго Величество, що М. І. Терещенко (тодішний міністер заграничних справ) небезпечний і мусить бути арештований. Коли зроблять трус в эго хаті в Києві, то найдуть компромітуючі документа, які підкинув С. (німецкий шпіон Шумахер). Терещенко хоче виявити вчинки С. (Штірмера) отже треба ему сейчас перешкодити арештом.

"Сей другий лист передайте царици і скажіть, що все, що она жадала в попереднім письмі, сповнить ся.

"Скажіть С. і П. (Штірмерови і Протопопови) що брак поживи в Росії треба завдячувати нездарности Бірілева. Нехай zdeградують эго а настановлять другого, який поведе так, що би завести голод. Коли би поширити пошесну хоробу в Москві, Казані, Харкові, Одесі і других містах, рівночасно з голодом, то се помоглоб богато Німеччині. Ми вже думали над сим і рішили поширити холэру. Але подумайте як ви і давайте знати, а все решту полагодить ся. Петроград треба охоронити від слабости, бо там царська родина і ви всі.

"Післанець позістане в Петрограді через чотири дні і зажде на вашу відповідь. Гінденбург домагаэсь, щоби взяти частину армії зі всхідного фронту на західний. Ви мусите зарядити голод і помір в державі, защо дістанете спеціальну нагору так, як за погром під Варшавою."

В тиждень по сім, відбула ся тайна нарада в домі Распутіна. Присутними були: Штірмер, Протопов, єпископ Стряпчев, Махуїлов деректор тайної поліції за часів Штірмера, і дама Малфета, що щойно прибула з Берліна. На нараді порішено, що Керенського, молодого адвоката треба убити, бо він знаэ богато за їх шпіонажу і може легко відкрити їх роботу. Припоручено дамі Малфета, щоби наняла до сего убійства Варшавського жидка Левіньського, який готов за гроші убити когоб то не було.

Саме в три тижні Кереньский мало не пожив смертю. Вертаючи пізно домів, переходив він коло шпиталю Александра. Тут вистрілив до него жидок Левинський три стріли, але

Кереньский, бувший премієр Росії.

на щастє всі три рази хибив.

Важнійшою справою для зрадників були другі припорученя з Берліна, головно голод і холєра. Бажали они сего нещастя тому, щоби тими нещастями присилувати Росію підписати

сепаратний мир з Німеччиною. Они відписали до Берліна і ді стали таку відповідь:

"Ч. 70. Предложив ваші поради і всі прийнято. Він послає вам Карла Енке, котрого число буде 229, бактеріолога з Франкфурт. Він поїде кораблем через Малмо. Тим самим кораблем прийде посилка овочів для фірми Яковлєв і Ко. в Москві, сто двацять і шість бочок канадійських яблук і девяде сять кошів жовтих бананів. Сі овочі вишлесь до Казену, Харкова, Одеси і по других містах. Постарайтесь, щоби П. (Протопопов) зарядив скору доставу посилки.

"Ч. 229 має всі інструкції для Яковлева. Овочів не треба розпечатувати, або їсти, бо они страшно небезпечні.

"Холєра повинна вибухнути в три тижні. Ми сподіємось що П. (Протопопов) подбає, щоби доставлено овочі на час. Овочі роздати між заповогові товариства, а ті роздадуть бідному народови.

"Проти генерала Острофадского, генерального інспектора кінноти треба зладити оскарженє" не за зраду. Післанець дасть вам документа (підроблені) які доказують, що він продував державні тайні Австрії. Він небезпечний нам.

"Ч. 229 буде особисто доносити вам про переговори з Румунією, а також про нищенє воєнних матеріялів які приходять з Англії до Росії.

"Ч. 70. доносить нам, що фабрику нітро-гліцерини в Виборг вже знищено цілковито причім погинули майже всі робітники тої фабрики. Прошу заплатити Е. (хеміст на імя Павло Ек) обіцяну суму грошей.

Такі самі овочі наповнені мікробами холєри найдено в німецькім конзуляті в Букарешті. Лист від Карла Енке до Распутіна каже, що овочі доручено до Яковлева і вже розсилаєсь до різних товариств і люди розбирають з подякою. Дещо післано до Богородичного монастира в Казан, а дещо також до Тов. Св. Георгія в Києві.

Три тижні минуло, але холєра не вибухла. Распутін видно писав до Енкого яка причина, що овочі не ділають, бо той відписує ось як:

"Овочі через спізнену доставу стали зовсім невідповід-

ними для вжитку. Велика се шкода зваживши всі труди тих, що ті овочі подарували.“

А мимо того санітарні власти занотували кілька випадків холери в декотрих містах. Але Провідінэ Боже спасло Росію сим разом.

Рівночасно була ще одна для Німеччини важна справа. Румунія не виступала до війни, бо ще не була приготована, а певне, що она стане по стороні Росії. А в Румунії э хліб, э нафта, олива і другі дуже потрібні річи для Німеччини. Треба отже було підступу і Берлін оплянував. Распутін дістаэ ось таке письмо:

Меморандум 27546. 112.

“В Добруджу доходять справи до кризи. Натисніть на С. (Штірмера, преміэра) щоби переконав царя, а ви про те саме поговорите з царицею, що треба конче присилувати Румунію, щоби станула до війни проти нас. Она не може бути довше неутральною. С. нехай так уложить депешу, щоби се виглядало як ультіматум від нас. Як не хоче станути по стороні Росії, то нехай іде проти неї.“

Распутін допильнував справи. В три дні пізнійше Румунія, неприготована, виповіла Австро-Угорщині війну. На се Німці були приготовані, а Распутін зі Штірмером, Протоповим і декотрими генералами армії помагали. Генерал Мекензен натиснув на всхідній лінії. Обіцяна поміч з Росії не приходила, Румуни лишились самі і то з нічим напроти німецької сили і Румуни цофались а Німці забрали величезні засоби збіжа, нафти, оливи, та здобули собі комору тих засобів на будуче.

Те все робила чорна російська рука на те, щоби упадком Румунії, невдачами російської армії, нещастями внутр Росії щоби тим всім присилувати царя Миколу, аби підписав мир з Німеччиною. В тім они бачили спасенэ Романових і цілої Росії. Німеччина знов мала шей друге на ціли, а іменно, ужити всего східного фронту проти заходу і бити Англію. І коли почала Румунія підупадати, шпійонська згряя зі Штірмером і Распутіном на чолі причипились царя, щоб підписав з Німеччиною сепаратний мир. І був би неоглядний Микола вже підписав, якби се оден чоловік, оден лиш сивоволосий старий козак

депутат Думи — Мілюков.

В місяцю жовтні 1916 року робота кліки шпівнів була вже на стільки явною всім, що патріоти Росії мусіли завязати тайні групи для висліджуваня шпівнажі. Між иньшими архикнязь Никола, Сербій і генерал Вернанде взяли ся слідити зраду генерала Сухомлінова. Назбиравши доволі доказів і документів повисші три російські патріоти подали цілу справу Сухомлінова до преси, за чим розумієсь мав слідувати судовий процес. А було се в інтересі Распутіна не допустити до процесу, бо там викрились би і другі шкандали. Цариця перебувала тоді в Лівадії. Довідавшись про клопіт Сухомлінова, цариця сейчас висилає до царя ось таку телєграму:

"В інтересі нас всіх прошу застановити сейчас нікчемні закиди, які зроблено тепер проти Сухомлінова. Эсли слідство піде дальше, то Борис (Штірмер) обіцяєсь сейчас зрезигнувати. Эсли не затреть ся справи сейчас, то наше становище в небезпеці."

На се відповів цар:

"Я зарядив все що потрібне, щоби оскаржень більше не повторялось."

Оскарження однак повторено на судовій розправі 28 серпня 1917. р.

Распутін і эго шайка продумала ще одно средство, а імено ширили поміж пролєтаріятом всякі фалшиві вісти і тим підбурювали нарід до розрухів. А в Росії не треба богато до розруху. А се подало знова доказів і свідків хто ті вісти сіє.

Нараз має збурати ся Дума і цариця довідуєсь, що Мілюков, член Думи має повну вязку документів і хоче опрокинути і виявити перед Думою цілу підлу роботу Распутіна. Зрозуміла цариця сю небезпеку, бо сейчас таки олівцем написала до Распутіна:

"Сьвятій Отче, — Анна (Вирубова) щойно сказала мені про замір Мілюкова в часі нарад Думи. Цар мусить відмовити засіданє Думи. Я вже телєграфувала до него. А коли ні, то э нагорода десять тисяч рублів, які можна обіцяти І. або В. щоби эго згладили зі сьвіта. Я охочо дам сто тисяч рублів, щоби замкнути эму уста на віки. Се мусить бути зроблене. Перека-

жить се П. (Протокопови.) Не відкладайте ані на одну хвилину. Всьо залежить від Мілюкова. Коли він виявить те, що знає, то все наше пропало. Цілую руки. Я і Ольга просимо благословеня. — А.“

Дивним чудом цар Микола відмовив ся послухати шайки і відписав царици, що відложити засіданє Думи він уважає неможливим.

Лишалось лиш одно — замордувати Мілюкова. І певно, що працювали шпіони невпинно, коли самий міністер Протопопов пише до Распутїна:

”Дорогий Друже Григорію, — Що стало ся що ваші пляни не вдають ся і Мілюков ще доси робить дальше свою роботу? Нині о 2 годині збираєсь Дума. Чи не можете якось так зробити, щоби эго там не було? Не годні зробити якого чуда? Скоропадський (добре знаний німецкий шпіон) зрадив нас і передав Мілюкови в руки найгірше небезпечні для нас документа. Ми хотїли арештувати эго вчера, та він висмикнувсь нам. Робїть скоро, бо се в вашім інтересї. Як Мілюков прийде на засіданє Думи, то все пропало. Вам щирий Д. А П.“

Заговір убити Мілюкова не вдав ся. Цариця знала про се. Она сидїла при телэфонї і що десять мінут діставала справозданє що говорить ся в Думі.

О 2, годині зібралась Дума. М. Родзянко, предсїдатель Думи отворив засіданє. Амбасадори всїх союзних держав сидїли на своїх почестних місцях. Перший говорив репрезентант польского клубу М. Гарусявич. Звісно говорив про справу Польщі.

Вкінци встав старець Мілюков. Настала тишина. Він ро сказав про всї заходи, щоби убити эго, а відтак з натиском за явив що се заходи царського съвятця Распутїна, який рядить Росією так, щоби завести єї до руїни. Відтак пятнуючи Бори са Штірмера як ”зрадник Юда“ він підніс в руках вязку документів до гори і драматично заявив: ”Я маю тут, Панове, документи Юди. Съвідоцтво зимних цифрів — число шеклів, срібняки, платня за зраду!“

Дума занїміла! Коли Мілюков скінчив свою мову настала хвилева мовчанка. Тодї встає приятель Мілюкова, М. Пури

шкевич і просить предсідателя, щоби дозволив ему сказати пару слів в німецькій мові. Все що він сказав було: Гофмайстер Штірмер! Сей сарказм так припав кождому, що ціла Дума на городила Мілюкова живими оплесками. Мову Мілюкова не допущено до преси, але она зробила свою роботу.

ТРАГЕДІЯ СМЕРТИ.

Грудня 15-го запрошено Распутіна на вечеру до чудової палати князя Юсупова. Сі, що запрошували, знали, що Распутін піде лиш там, де в товаристві будуть гарні женщины. Проте сказано ему, що якась молода женщина, котра бажає поки що затримати своє імя в тайні, хоче бачитись з ним. Самий князь Юсупов привитає гостя, бо і на вечері не буде ніхто більше лиш він і та женщина.

В дійсности в горішній кімнаті палати зібрались: князь Юсупов, архикнязь Димитрій (котрого цариця уважала убійником Распутіна), депутат правиці Пуришкевич, Павло Степанов, славна російська танцерка С. і норса, котра відтак виїхала до Лондону. Ся власне подає се оповіданє про смерть Распутіна, задержуючи поки що своє імя в тайні тому, що бажає по війні вернути назад в Росію.

Вибила одинайцята година. Се був драматичний вечер. Всі ожидали Распутіна, а він не приходив.

Князь пішов до телэфону і зателэфонував до хати Распутіна.

Відповідь була, що "отець" пішов до когось на вечеру ще з вечера.

Чи він прийде? Чи дасть ся зловити в лапку таку рішучу і так осторожно прилагоджену?

Мінути ставали годинами для малого товариства. Почали навіть сумніватись, чи не остеріг хто старого розбишаку, бо шпіонів мав він скрізь.

Двайцять мінут по одинайцятій надїхав автомобіль. Князь Юсупов привитав гостя в дверях. Распутін скинув з себе дороге соблоове футро. На нїм шовкова попівска реверенда, на шії перевішений золотий хрест прикрашений дорогими жемчугами. Скинувши кальоші з чобіт почав Распутін розглядатись по палаті.

"Не турбуйтеся, "отче" — сказав князь "ми самі, лиш мій приятель, господин Степанов э з нами. Але він наш — з усьмішкою додав князь.

Відтак впровадив він гостя до чудової їдальні, де Распутін стрінув ся, та познакомив ся з Павлом Степановим.

На столі стояли дві фляшки вина. Одна спрепарована з так сильною отруєю, що годину перед тим пес згинув в кілька хвилин.

Представивши Степанова Распутінови, казав князь:

"Наша дама ще не прийшла. Я буду ждати на неї при дверях, аби не турбувати моїх льокаїв.

Распутін лишив ся з Степановим, який весело проходжував ся по їдальні. Почали они розмову про спиритуалізм. Степанов здавалось дуже інтересував ся тим. Коли Распутін завважав гарний образ на стіні і почав ему приглядатись, Степанов наляв дві чарки вина.

Оба они підойняли пугарики і випили. В срібній вазі були сухарі. Распутін закусив.

Але на здивованэ Степанова сильна отруя не ділала. Чи брудний монах справді був під охороною якої висшої сили? Степанов був певний, що Распутін сейчас попаде в агонію. А то противно, Распутін сидів собі преспокійно, та почав допитувати ся про женщину з якою він мав стрітити ся.

Нараз Распутін трохи поблід, та сказав: "Цікаво! Я чую ся щось недобре!"

Він встав знов, перейшов здовж кімнатою і здержав ся перед хрестом, гарно прикрашеним дорогими жемчугами.

Степанов встав також і підступаючи за Распутіном дивував ся, що той каналія випив таку сильну трутину і ще годен заінтересуватись будь чим і говорити якби нічого не зайшло.

Князь Юсупов і прочі ожидали в горішній кімнаті, що ось-ось Степанов дасть знати, що Распутін вже не жиє. Кожде здержувало в собі віддих. Перед нами лиш одно питанэ, що дієсь на долині? А надслухуючи они все ще чули, що оба мушчини розмовляють.

"Ах! Той біль проминув!" — завважав Распутін.

Проминув! Не вжеж трутина не чіпаєсь того дивного чоловіка? — питав ся кожний самого себе. В дійсности оно сталось інакше. Распутін пив доволі ще дома і лиш покушав затроєного вина, а решту виляв до порцеляни в якій стояв ва-зонек з цвiткою.

Коли Распутін взяв в руки хрест, щоби ему ближе приглянутись, Степанов поступив ся за ним, виймив свій револьвер, приклав до рамени Распутіна і нараз — вистрілив!

Всі, що ждали в горішній кімнаті, вибігли на балкон над сходами. Саме тоді вийшов Степанов з їдальної і ідучи сходами на гору, покликував:

"Святець мертвий нарешті! Росія свобідна від сего лайдака!"

Прочі почали й собі радісно окликувати свободу Росії, поділяючись надією на кращий лад в державі, коли на їх велике здивованє отвирають ся двері з їдальної і з відти вилазить Распутін з обкровавленими руками, стогнучи і кленучи, та прямує до головних дверей, щоби втечи від заговорщиків на житє.

Справа з отруєю не повелась і куля Бравнінга лиш ранила єго. Распутін носив під шматєм сорочку зі сталевोї тканини, яку цариця спеціально спровадила з Німеччини одну для царя Миколи, а другу для Распутіна.

За се однак не знав ніхто з заговорщиків. Тим і дивувались они, чи справді той бішений монах наділений якоюсь над природною силою?

"Ви пробували убити мене! — закричав Распутін простерши до гори свої стиснені закровавлені кулаки. "Але я ще жию — жию! — і Бог поможе мені пімститись!"

Приклавши відтак руки на рану звідки текла кров, Распутін зареготав ся дивним діявольским сьміхом. А сей реготдорешти убив яку небудь сьміливість у заговорщиків — все заніміло і остовпіло, на балконі.

Лиш оден між ними мущина не стратив притомности. Той Степанов, як держав свій револьвер ще в руках, так і скочив сейчас долів сходами, заступив Распутінови дорогу і всі кулі які були в револьверу вистріляв Распутінови в голову.

На кінець шпiон i зрадник був мертвий!

В десять мiнут пiзнiйше заiхав перед палату князя кри тий автомобiль, яким шоферував жовнiр в мундурi Иван Ф. — В автомобiли сидiв вже доктор Станислав Л. — До сих двох прилучив ся також Степанов. Тiло Распутiна вже було в авто мобiли.

Попращавши князя Юсупова i тих, що разом з ним бу ли свiдками так страшноi i дивноi сцени, три муштини вiдiхали автомобилем в сторону Петровського мосту.

Було темно i падав густий снiг. На мостi не було нiкого. Доктор, жовнiр i чоловiк, що тоi ночi вiдрубав вiсiм голов ди вного осьмиголової потвори, яка годувалась кровiю тисячiв росiйських французських, i англiйських жовнiрiв — три они взя ли тiло Распутiна i вiднесли на мiст мiж другим, а третим фiля ром. В тiм мiсци вирубано на рiцi лiд i заговорщики знали, що там e широка полонка.

На шиi Распутiна ще деландав ся золотий хрест. Пiдне сли тiло до гори, щоб вкинути в рiку, аж тут лихо! — мер лець хопив ся рукою за ремiнь жовнiра!

"Чи се проклiн на мене?" — ледви прошептав Иван.

"Проклiн, чи не проклiн, але вiн має пiти!" — закричав сердито Степанов i всi три перекинули трупа через поруче мо ста.

Голосно сплюснула вода на рiцi. Але знов все втихло i трох муштин всiли до автомобiля i вiдiхали.

Шiсть днiв кружляли по Петроградi всякi поголоски, що щось важного сталось. Штiмер, Протопопов i цiла банда кайзерових шпiонiв ходили як приголомшенi не знаючи що дальше буде. Тайна полiцiя на приказ царя вганяла, та перешу кувала, бо десь "святий отець" пропав!

Цар Микола був на боєвiм фронтi. Грудня 31. телегра фувала до него цариця:

"Розкажи Максимовичу арештувати Дмитра (архикня зя), в твоiм iмени. Димитрiй хотiв говорити зi мною вчера, я вiдмовилась. Тiла ще не найдено. — Александра.

Микола вiдповiв, що робить все що треба, та що вже присудив архикнязя Миколу (Николаевича) на вигнанє у это добра.

Зараз другої днини посилає зажурена цариця знова коротеньку телеграму до царя:

"Дякую за телеграму. Тіло знайдено в ріці."

Ніхто не знав, що сталось з Распутіном, але тайна поліція, якої за царату бувало доволі, знайшли далеко за містом покровавлений автомобіль, який як вірили належав до архикнязя. А в додатку знайдено також оден кальш, також обкровавлений, який мав належати до Распутіна. По сих річах здогадувались, що Распутіна замордовано. А вже річ ясна, що тіло опинилось певно в ріці. Звідси почались пошукування в воді. Лід на Неві був грубий. Але в Петрограді з по ріці багато полонок, де перуть шматэ. Тими полонками спускались у воду нуриці і шукали, але не найшли. Труп сплив таки в тій полонці де рубано лід і звідтам видобули мертвого Распутіна.

Сама цариця ходила дивитись на него і через пів години клячіла перед ним, а відтак дала припорученэ, щоби тіло поховати в Царськім Селі. Сей похорон відбув ся зовсім приватно, тихо і то в ночі.

Цар вернув сейчас домів. Всі стерегли, щоби щонебудь не появилось в часописях. Всяка згадка була заказана. Говорилось про загадочний морд, але хто, де, кого, сего не вільно було говорити, а тим більше писати в часописи. Згодом проголошено, що Распутін помер, але якою смертію-ніхто не казав.

От так закінчив своє житэ павук, що обмотав був Росію темною силою кайзерової шпіонажі в Росії і гнув ту державу до упадку, до заглади. Богато потерпіла Росія через него! Ти сячі зї синів лягло передвчасно завдяки зрадї Распутіна.

Але причувала і цариця близькість правосуду. Коли дали їй знати, що Распутін убитий, она скричала:

"Убитий! Коли сьвятий отець мертвий, то о горе, дїм Романових також загине!"

Сї слова скоро справдились, бо до трох місяців цар підписав зреченэ ся престола і цар і цариця і цілий ряд арештованих німецьких шпіонів були вже в руках російського революційного народа, який бажав відродитись, освободитись і жити, як живуть другі свободні народи.

ПОСЛІДНІ ХВИЛІ РОСІЙСЬКОГО ЦАРЯ І СМЕРТЬ.

Російський піп описує засуд і виконанє вироку смерти на бущім російськїм царю Николаю II.

Понизший опис о. Йоана з Успенської Катедри в Москві який був наочним сьвідком послїдних хвиль Николи Романо-ва, з до сего часу саодноким описом про сю незвичайну подїю. Двацять лїт тому назад він брав участь в коронованю Нико-ли на рос. цара. В липни 1918 р. він був саодноким попом з не большевицького табору, якому позволено удїлити послїдних релїгїйних потїх скиненому монархови. Сей привїлєй завдячує особистїй приязни з одним большевицьким проводиром. О. Йоан описуючи сю трагедїю говорить таке:

"Дня 3-го липня, 1918 р. о 1. годинї по пївночи товариш Василїй Сидоров, головний шериф большевицької Червоної Гвардїї ввійшов до темної кїмнати екс-цара Николи в малїм провїнцїональнїм мїсточку Вїятка і сказав в погїрдливїм тонї:

"Пане Николаю Александровичу Романов, ви з завізванї ставитись перед суд".

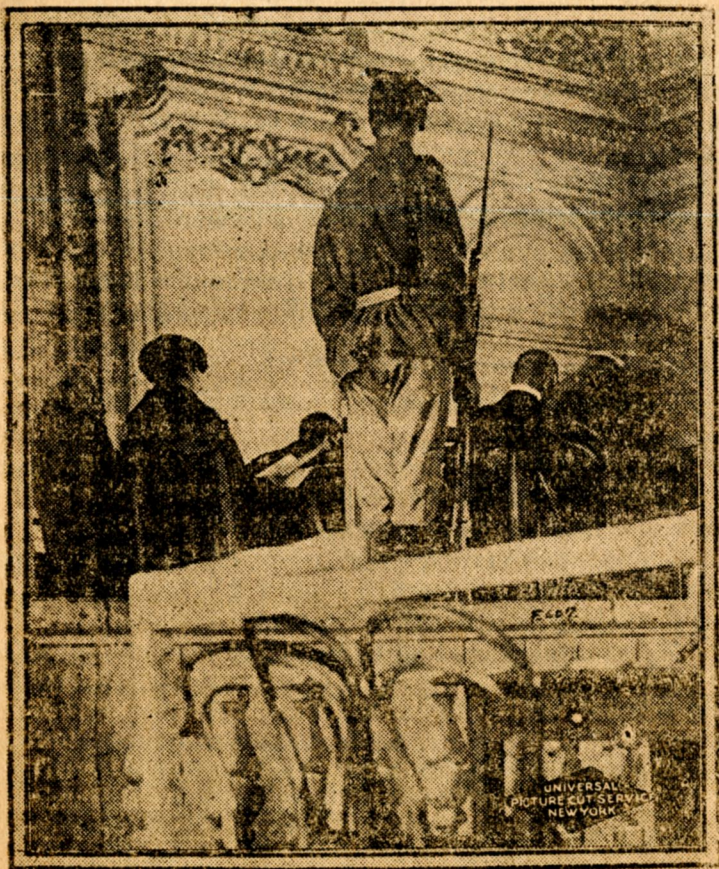
Потомок Петра Великого (рос. цара), який був паном житя і смерти бїльш 200-мїлїонів людїй, був тепер гїрше трактований нїж найбїднїйший мужик.

Ексцар, який від часу віддїлення його від родини став не звичайно нервовим, зїрвав ся на ноги, споглянув з перестра-хом на шерифа і вибелкотїв захриплим голосом:

"На вашї розкази і на Божу волю."

ПОСТАРІВ СЯ О 20 ЛІТ.

Бувший володїтель всеї Росїї виглядав дико і блїдий. Від часу абдикації постарів ся о 20 літ.

Суд над рос. царем.

Коли з великим трудом убрав ся, ослаб на хвилинку і сїв на ліжку. По кількох мінутах підніс ся з ліжка, а шериф дав розказ сторожі закувати його і так закованого доставити його до суду.

Я був наочним свідком всего, що стало ся в послідних страшних днях нашого нещасного монарха. Від часу його візду з Тобольська мені позволено стало доглядати його і давати духовну потіху, завдяки впливови одного з большевицьких міністрів, який задержав ще трохи пошани для релігії.

Судова саля була уладжена в міськїм ратуши. При вході цара зі сторожію саля вже була заповнена червоногвардійцями і большевицькими провідниками. В місци де передше висів образ царя Николи тепер виднів революційний прапор, на котрім були виписані слова: "Пролетарі всіх країв єднайте ся"

Большевицький трибунал, який складав ся з 7-ох членів, сидів солємно поза довгим столом, а перед ними стояло засвічених сім свічок. Члени трибуналу були менше більше визначні большевицькі провідники, сеї провінції. Один з них, товстий, се гандляр будівляним деревом, політик і публіцист сего міста; другий судія, се увільнений робітник з большевицької фабрики, третій знов шинкар і так дальше.

Предсідателем трибуналу був Кирило, бувший стаєнний хлопець на царськїм дворі, якого засуджено на Сибір поліцією царської палати, за се, що образив Распутїна, котрого він взяв за волоцюгу в царськїм парку.

"Пане Николо Александровичу Романов, ви находитесь під закидом змови поваленя вільного правительства народу Росїї, яке тепер є при власти і під закидом змаганя завести правлінє терору, як давнїйше" — зачав говорити предсідатель поволи і з натиском.

"Що маєте на відповідь супроти такого серіозного оскарженя?" запитав товстий гандляр деревом в ломаній російщині, зтираючи руки з вдоволеня.

Екс-цар поглянув на судіїв, а відтак на червоногвардійців, які заповняли темну салю. Він виглядав ошоломлений; неспосібний сказати ні слова. Через мінуту панувала смертельна тишина в судовій салі.

"Чому не говорите?" запитав шестий судія, бувший сторож царського двірського маршалка.

"Оскарженє є брехнею. Я ніколи не робив змови проти народу мого краю, ніколи. Я жив завсїгди, від часу моєї абди

кації, під вашою сторожію і-і“ — сказав бувший цар, а слова завмерли йому в горлі. Зворушенэ взяло верх над ним.

Судії споглянули взаїмно на себе значучо. Никола був очевидно дуже затривожений і заголомшений способом в який його трактували. Він обернув ся як би хотів побачити чи э для нього де місце аби сісти.

”Чи хоче хто небудь з вас, товариші, виступити як адвокат Николи Романова?“ — запитав товстий гандляр деревом.

ТОВПА ВЕРЕЩИТЬ.

Червоногвардійці загомоніли, а відтак дались чути голоси:

”Бувший автократ знаэ закон і може сам боронитись без адвоката.“

”Браво“ — закричали другі.

”Пане Романов, коли не маєте більше нічого до говореня, э непотрібним аби ми тратили час з вами. Ми маэмо тільки рішити справу і видати вирок“ — сказав предсідатель.

По короткім переговорюваню судіїв між собою вони встали і вийшли до другої салі, лишаючи вязня стоячого між чотирма червоногвардійцями з витягненими шаблями. Публика ставала крикливою. Давались чути голоси ”Повісити тирана!“ ”Долів з буржуазним автократом!“

По кількох мінутах всі судії вернули на свої місця, а предсідатель гримнув в стіл п'ястуком, щоби люди втихомирились заговорив:

”Пане Николо Александровичу Романов, трибунал народу провінції Віятка розважав дуже уважно над оскарженэм проти вас і знайшов його цілком доведеними фактами. На підставі сих фактів, він удовідняэ вам державну зраду проти народу і змаганя контр-революції. Сей суд засуджуэ вас на смерть через розстріленэ.“

Екс цар, який пробував задержати самоконтролю аж до сеї хвилі, заточив ся і міг стояти на ногах тільки за помічю сторожі. А коли публика в салі витала і оплескувала засуд, су-

дії повставали зі своїх місць і кланялись на всі сторони, так начеб вони були героями і патріотами. В між часі цар відзискав контролю над собою і заговорив слабим голосом:

"Се э Божа воля. Але майте милосердіє над моєю жінкою і дітьми. Я умру невинний злочину, о який мене оскаржують."

Він хотів говорити ще більше, однак гамір присутніх заглушив його дальші слова.

Майже мертвим винесла сторож бувшого автократа зі салі.

Його взяли на віз зі суду на місце езекуції, а за возом слідувало пять других возів, заповнених червоногвардійцями і судіями.

Мені позволено всісти на віз з Николюю і я робив що міг аби підкріпити його відвагу, яка опускала його по так страшнім засуді.

Се було около 2 години з раня, коли вози пустились їхати, а по обох боках Николи сиділи червоногвардійці. Коло воза їхало на кони двох козаків. Лице царя було таке як утрупа.

Люди в місті спали і не мали понятя про послідний акт трагедії, який відбував ся під їх вікнами. Тишина була дивна і застрашаюча. Віз минув катедру, а цар перехрестив ся і пробував усміхнутись.

"Де везете мене?" — запитав він охриплим голосом сторожу.

Сторожі поглянули в бік й не відповіли нічого.

З великим трудом зняв осаджений дорогими каміннями хрест зі шиї і подав його сторожеви зі словами: "Дайте се мому синові". Поздоровіть мої діти і скажіть їм, що я стріну ся з ними в позагробовім житю!"

Сторож удавав, що кашляє і виглядав неспокійним, однак мовчав. Споглянув на хрест, а відтак на товариша і не рішав ся взяти хреста з рук вязня.

"Я бачу шлюбний перстень на вашім пальци. Ви певно жонаті. Ви певно маєте родину. Чи сповните мою послідну просьбу?" — заговорив, вязень, добуваючи послідних сил.

"Да, може зроблю", пробурмотів сторож і взяв хрест. Сила вязня опустила і він стратив знова притомність.

Коні ставали змучені, бо се була тепла літна ніч. Партія звернула з головної дороги і задержалась на горбку, окруженім соснами. Сторожа отворила двері від карити і винесла вязня з середини. Легко пасмо ранішного сьвітла продиралось на далекім сході.

Кілька сот фітів від возів було видко в сумерку постаті червоногвардійців і судіїв з ліхтарнями в руках, а поза ними визирало риштованэ.

Грובהва тишина володіла доокола. Очам' вязня все представлялось страшним і він пробував порозуміти, що його тут ожидаэ.

"Що — мій Боже — що ви будете робити тут зі мною?" запитав екс цар, споглядаючи на руштованэ. Сторожа не відповіла нічого.

Оподалик була лавка, на котрій сів обезсилений вязень. В тім місци виринула дискусія, чи мені, яко священникови повинно ся позволити сповідати вязня в послідне. По 15 мінутах впертого опору позволено мені виконати сей мій обовязок Поблагословивши вязня хрестом, я відчитав молитви і за причащав його. Никола отворив очи і з тихим плачем промовив:

"Отче, нехай вас Бог благословить! Передайте моэ благословеньство моїй родині, моїй жінці. Що вони зроблять зі мною? О Боже!" застогнав і упав назад на лавку.

Сторожа піддержала його і дала йому води. Я приложив шклянку причащального вина до уст колишньому голові нашої церкви. Він випив і почув ся сильнішим. Споглядаючи благально на мене говорив уриваними словами:

"Моя родина — мій син — чи їм що не станесь? Бідний, бідний Саша — бідні — бідні діти! Який буде кінець?"

Слова завмерли йому в горлі.

Шериф дав знак сторожі брати вязня на риштованэ. Вязень ледви міг йти. Зі сторожами я помагав його піддержати.

Свята потіха релігії додала йому сили стати і зібрати думки. Я просив шерифа, щоби вязневи позволено сказати

його послідні слова. На знак судіїв сю просьбу уділено. Випивши шклянку вина, змішаного з водою, цар промовив дрожачим але чутким голосом:

"Бог нехай буде моїм сьвідком, я пробував робити — що найліпше — для мого краю — ціле моє житя — я був — вязнем — так як і тепер.

"Говори дальше мій сину!" — сказав я до нього додаючи йому відваги і тримаючи його через цілий час за руку.

"Мене — зраджували — дурили — ображували. — О, Господи! Чи я зазнав коли щастя — в моїм житю?"

Червоногвардійці і судії засміялись. Тут і там піднялись голоси: "А що про твою тиранію?" "Що про твою поліцію?" "Що про твій гнет і переслідуванє?" "Що про ті тисячі, вислані на Сибір?"

Екс цар не міг дальше продовжати своїх слів.

Я попросив шерифа, щоби мені дозволено почути послідні слова вязня мені самому, без безнастанного перериваня. Судії дозволили на се пів години. За сей час вязень шептав мені слова уриваними реченнями, які міг був сказати голосно. Я обіцяв переповісти його слова людям при найблизшій нагоді.

"Я — боюсь за війну по війні. Страшне замішанє грозить сьвітови. Борба звіра чоловіка проти ідеального чоловіка. Тільки релігія може спасти людство від знищеня. Росія є великим вульканом. Я бачу — поломінє знищеня і агонії, але також свитає — нової цивілізації."

Вязень сказав про всі перепони, які не допустили, щоби він зробив яке велике добро своїм підданам. Висказав ся, що Росія може відродитись і стати могучою і сильною лише під мудрою монархістичною управою.

"Смерть Распутіна була великим ударом для мене. Його проста селянська натура була полекшою в фалшивім дволичнім окруженю двора. Він був добрий, простий чоловік, який розумів душу Росії" — сказав мені цар.

Шериф дав знак, що виконаня вироку треба доконати. Я держав хрест перед очима цара.

"Майте милосердіє над моєю жінкою і дітьми! Боже помози Росії!" — були послідні слова нещасливого Николи.

Червоногвардійці заняли своє становище, перед вязнем.

Всі стояли з задержаним віддихом, так як би дивились на велику трагедію. Никола виглядав майже мертвим. Чотирох гвардійців взяло його і привязало до стовпа. На знак руксю шереха вистрілило 20 карабінів і — Никола Романов завис на стовпі.“

=====
ПЕРЕДРУК ЗАСТЕРЕЖЕНИИ.
=====

НАИБІЛЬША УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ В КАНАДІ.

Має на своїм складі всі книжки різного видання, грамо
фони, плити до граня і всі музичні інструменти.

НАЙНОВІЙШІ ВИДАНЯ КНИЖОК

НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ в Канаді і Стейтах після найновіших досвідів. Богато ілюстрована — — —	\$ 1.00
ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЕМ — — — — — — — — —	0.25
СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос. царату, ілюстрована — — — — — — — — — — —	0.35
СТРАШНІ ТАЙНИ МОНАСТИРСКИХ МУРІВ друге поши- рене і ілюстроване виданє — — — — — — — — —	0.75
УКРАЇНСЬКИЙ КУХАР — — — — — — — — — — —	1.00
З ЛАСКИ РОДИНИ в III. томах — — — — — — — — —	1.50
„ всі три томи оправлені — — — — — — — — —	1.75
ВЕТЕРИНАР, як лічити худобу — — — — — — — — —	0.60
ДОМАШНИЙ ЛІКАР, як лічити себе домашніми ліками — — — — — — — — — — — — — — —	0.75
БЛИСКАВИЦІ І ЖОВНІРСЬКІ ОПОВІДАННЯ. — — — — —	50
ІВАН ГУС — — — — — — — — — — — — — — —	1.50
ПАПА ЧИ ХРИСТОС — — — — — — — — — — — — — — —	0.60
КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА — — — — — — — — — — — — — — —	2.00
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — — — — — — — — — — — — — — —	0.40

КРІМ СИХ МАЄМО ВСІ ІНЬШІ.

Замовлення полагодуємо скоро.

Ukrainska Knyharnia

850 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.

В Укр. Видавничій Спілці „ПРОСВІТА„

Можна дістати отсі найновіші книжки!

„ДОМАШНИЙ ЛІКАР“ або як лічити себе і дру
гих домашніми ліками без помочи лікаря
----- 0.75-цт.

„ВЕТЕРИНАР“ або як лічити і плекати худобу
і всю иньшу домашню скотину — 0.60-цт.

„УКР. АНГ. КУХАР“ або як варити і печи по
тутейшому і старокразвому — — — \$ 1.00

„З ЛАСКИ РОДИНИ“ (в трох томах). Кождий
том 50-цт. всі три в оправі — — — 1.75.

„НАУКА ПРО УПРАВУ ЗЕМЛІ“ або як орати і сія
ти після найновіших систем і т. д. В сій
книжці э подано все про фармарство. Бога
то ілюстрована — — — — — 1.00

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЕМ“ Чудове предста
вленэ в 3-ох діях з життя козаків — 0.25-цт.

„СТРАШНІ ТАЙНИ“ ілюстрована і найінтере-
снійша книжка на укр. мові. — — 0.75-цт.

СТРАШНИЙ МОНАХ РАСПУТІН і упадок рос
царату. Ілюстрована — — — — — 0.35

За сими книжками питайте у всіх книгарнях в
Стейтах і Канаді.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД СИХ КНИЖОК

„PROSVITA“

BOX 22. EDMONTON ALTA

12

III

82.427